

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

DIŞİŞLERİ KOMİSYONU

TUTANAK DERGİSİ

5'inci Toplantı

1 Nisan 2021 Perşembe

(TBMM Tutanak Hizmetleri Başkanlığı tarafından hazırlanan bu Tutanak Dergisi'nde okunmuş bulunan her tür belge ile konuşmacılar tarafından ifade edilmiş ve tırnak içinde belirtilmiş alıntı sözler aslına uygun olarak yazılmıştır.)

İ Ç İ N D E K İ L E R

Sayfa

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Komisyon Başkanı Akif Çağatay Kılıç'ın, Komisyonun yaptığı son iki yurt dışı ziyarete, Erzurum Milletvekili Kamil Aydın'a Covid 19 geçirmesi nedeniyle geçmiş olsun dediğine ve annesinin vefatı nedeniyle de başsağlığı dilediğine, Covid 19'a yakalanan İstanbul Milletvekili Oğuz Kaan Salıcı'nın sağlık durumuna ve Komisyonun bugünkü gündemine ilişkin açıklaması

2.- Komisyon Başkanı Akif Çağatay Kılıç'ın, Covid 19'a yakalanan İstanbul Milletvekili Aziz Babuşcu'ya geçmiş olsun dediğine ilişkin açıklaması

3.- Komisyon Başkanı Akif Çağatay Kılıç'ın, Eskişehir Milletvekili Utku Çakırözer'in ve Balıkesir Milletvekili Mustafa Canbey'in, yaptıkları açıklamalarındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

4.- Komisyon Başkanı Akif Çağatay Kılıç'ın, toplantı esnasında dile getirilen bazı konulardaki düşüncelerine ilişkin açıklaması

III.- KANUN TEKLİFLERİ VE DİĞER İŞLER

A)KANUN TEKLİFLERİ

1.- Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Japonya Hükümeti Arasında Teknik İş Birliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/3264)

2.- Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Özbekistan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansının Özbekistan Cumhuriyeti'ndeki Faaliyeti Hakkında Anlaşmanın Notalarla Birlikte Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/3057)

3.- Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Moldova Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Karşılıklı Kültür Merkezlerinin Kuruluşu ve Faaliyetlerine İlişkin Anlaşmanın Notalarla Birlikte Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/3056)

4.- Cıvaya İlişkin Minamata Sözleşmesinin Beyan ile Birlikte Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/2226)

IV.- AÇIKLAMALAR

1.- Eskişehir Milletvekili Utku Çakırözer'in, AB'nin geçen hafta yapılan zirvesindeki Türkiye'yle ilgili karara, büyükelçiler kararnamesine ve yurt dışında konsolosluklarda pasaportla ilgili yaşanan sıkıntılara ilişkin açıklaması

2.- Balıkesir Milletvekili Mustafa Canbey'in, Komisyon gündemi dışındaki konuların Bakanla irtibata geçilerek konuşulmasının daha doğru olacağını düşündüğüne ilişkin açıklaması

3.- Diyarbakır Milletvekili Hişyar Özsoy'un, Dışişleri Bakanının Komisyonaya geleceği bilgisi verildiği için teşekkür ettiğine ve Cezayir'deki Kayı İnşaat işçi temsilcilerinin Bakan Yardımcısından randevu talep ettiklerine ilişkin açıklaması

4.- İstanbul Milletvekili Ahmet Berat Çonkar'ın, Eskişehir Milletvekili Utku Çakırözer'in yaptığı açıklamasında geçen bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

5.- Eskişehir Milletvekili Utku Çakırözer'in, İstanbul Milletvekili Ahmet Berat Çonkar ve Balıkesir Milletvekili Mustafa Canbey'in yaptıkları açıklamalarındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

6.- Balıkesir Milletvekili Mustafa Canbey'in, Eskişehir Milletvekili Utku Çakırözer'in yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

7.- Aydın Milletvekili Aydın Adnan Sezgin'in, genel dış politika konularıyla ilgili olarak bakan yardımcılarıyla periyodik toplantılar yapılmasının yararlı olacağına ilişkin açıklaması

8.- Erzurum Milletvekili Kamil Aydın'ın, anlık değişen uluslararası ilişkiler konularını görüşmek için gündeme yeni madde eklenmesinin daha iyi olacağını düşündüğüne ilişkin açıklaması

9.- İstanbul Milletvekili Ahmet Ünal Çeviköz'ün, Erzurum Milletvekili Kamil Aydın'ın yaptığı açıklamasındaki görüşüne katıldığına ve bu konuda usule uygun tedbirler alınabileceğine ilişkin açıklaması

10.- Dışişleri Bakan Yardımcısı Yavuz Selim Kıran'ın, Diyarbakır Milletvekili Hişyar Özsoy'un ve Eskişehir Milletvekili Utku Çakırözer'in yaptıkları açıklamalarında geçen konulara ilişkin açıklaması

DIŐIŐLERİ KOMİSYONU

5'inci Toplantı

1 Nisan 2021 Perşembe

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

TBMM Dış İŐleri Komisyonu 11.14'te açıldı.

Komisyon Başkanı Akif Çağatay Kılıç, Komisyonun yaptığı son iki yurt dış ziyarete, Erzurum Milletvekili Kamil Aydın'a Covid 19 geçirmesi nedeniyle geçmiş olsun dediğine ve annesinin vefatı nedeniyle de başsağlığı dilediğine, Covid 19'a yakalanan İstanbul Milletvekili Oğuz Kaan Salıcı'nın sağlık durumuna ve Komisyonun bugünkü gündemine,

Covid 19'a yakalanan İstanbul Milletvekili Aziz Babuşcu'ya geçmiş olsun dediğine,

Eskişehir Milletvekili Utku akırözer'in ve Balıkesir Milletvekili Mustafa Canbey'in, yaptıkları açıklamalarındaki bazı ifadelerine,

Toplantı esnasında dile getirilen bazı konulardaki düşüncelerine,

İlişkin açıklama yaptı.

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Japonya Hükümeti Arasında Teknik İŞ Birliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/3264),

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Özbekistan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Türk İŞbirliği ve Koordinasyon Ajansının Özbekistan Cumhuriyeti'ndeki Faaliyeti Hakkında Anlaşmanın Notalarla Birlikte Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/3057),

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Moldova Cumhuriyeti Hükümeti Arasında KarŐıllıklı Kültür Merkezlerinin Kuruluşu ve Faaliyetlerine İlişkin Anlaşmanın Notalarla Birlikte Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/3056),

Cıvaya İlişkin Minamata Sözleşmesinin Beyan ile Birlikte Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/2226),

Görüşmeleri tamamlanarak kabul edildi.

Eskişehir Milletvekili Utku Çakırözer, AB'nin geçen hafta yapılan zirvesindeki Türkiye'yle ilgili karara, büyükelçiler kararnamesine ve yurt dışında konsolosluklarda pasaportla ilgili yaşanan sıkıntılara,

Balıkesir Milletvekili Mustafa Canbey, Komisyon gündemi dışındaki konuların Bakanla irtibata geçilerek konuşulmasının daha doğru olacağını düşündüğüne,

Diyarbakır Milletvekili Hişyar Özsoy, Dışişleri Bakanının Komisyona geleceği bilgisi verildiği için teşekkür ettiğine ve Cezayir'deki Kayı İnşaat işçi temsilcilerinin Bakan Yardımcısından randevu talep ettiklerine,

İstanbul Milletvekili Ahmet Berat onkar, Eskişehir Milletvekili Utku akırözer'in yaptığı açıklamasında geçen bazı ifadelerine,

Eskişehir Milletvekili Utku Çakırözer, İstanbul Milletvekili Ahmet Berat onkar ve Balıkesir Milletvekili Mustafa Canbey'in yaptıkları açıklamalarındaki bazı ifadelerine,

Balıkesir Milletvekili Mustafa Canbey, Eskişehir Milletvekili Utku akırözer'in yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine,

Aydın Milletvekili Aydın Adnan Sezgin, genel dış politika konularıyla ilgili olarak bakan yardımcılıyla periyodik toplantılar yapılmasının yararlı olacağına,

Erzurum Milletvekili Kamil Aydın, anlık değişen uluslararası ilişkiler konularını görüşmek için gündeme yeni madde eklenmesinin daha iyi olacağını düşündüğüne,

İstanbul Milletvekili Ahmet Ünal eviköz, Erzurum Milletvekili Kamil Aydın'ın yaptığı açıklamasındaki görüşüne katıldığına ve bu konuda usule uygun tedbirler alınabileceğine,

Dışişleri Bakan Yardımcısı Yavuz Selim Kıran, Diyarbakır Milletvekili Hişyar Özsoy'un ve Eskişehir Milletvekili Utku akırözer'in yaptıkları açıklamalarında geçen konulara,

İlişkin açıklama yaptı.

Komisyon gündeminde görüşülecek başka konu bulunmadığından saat 13.15'te toplantıya son verildi.

1 Nisan 2021 Perşembe

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 11.14

BAŞKAN: Akif Çağatay KILIÇ (İstanbul)

BAŞKAN VEKİLİ: Ahmet Berat ÇONKAR (İstanbul)

SÖZCÜ: Sena Nur ÇELİK (Antalya)

KÂTİP: Ceyda BÖLÜNMEZ ÇANKIRI (İzmir)

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Dışişleri Komisyonumuzun 27'nci Yasama Dönemi Dördüncü Yasama Yılı'nın 5'inci Toplantısını açıyorum. (*)

Toplantı yeter sayımız vardır.

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Komisyon Başkanı Akif Çağatay Kılıç'ın, Komisyonun yaptığı son iki yurt dışı ziyarete, Erzurum Milletvekili Kamil Aydın'a Covid 19 geçirmesi nedeniyle geçmiş olsun dediğine ve annesinin vefatı nedeniyle de başsağlığı dilediğine, Covid 19'a yakalanan İstanbul Milletvekili Oğuz Kaan Salıcı'nın sağlık durumuna ve Komisyonun bugünkü gündemine ilişkin açıklaması

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Gündeme geçmeden önce, yaptığımız son toplantıdan bu zamana 2 tane yurt dışı ziyareti gerçekleştirme imkânımız oldu; önce Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'ne, müteakiben Azerbaycan'a 2 ziyaret gerçekleştirdik heyet üyelerimizle beraber. Her 2 ziyaretin de kapsamlı 2 ziyaret olduğu düşüncesindeyim, heyet üyelerimizin de bu noktadaki -daha sonra görüştüğümüz zamanlardaki- değerlendirmeleri aynı yönde.

Tabii, o zamandan bu zamana... Yine, bu toplantımızda tekrar söylemem gerekiyor; biliyorsunuz, bu ara koronavirüs rakamları yine yükseldi, Mecliste de yüksek sayılarda coronaya yakalanan bazı arkadaşlarımız bulunuyor. Bu arada, Kamil Hocamız da -Kamil Aydın Bey- uzun bir tedavi sürecinden sonra coronayı atlattı ama o sırada muhterem valideleri hakkın rahmetine kavuştu, buradan tekrar başsağlığı diliyorum kendisine Komisyonumuz adına da.

KAMİL AYDIN (Erzurum) – Allah razı olsun.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Oğuz Bey'le konuştum biraz evvel, o daha iyiymiş, Oğuz Kaan Salıcı Bey. O da coronaya yakalanmış, toparlamış, daha iyi noktaya gelmiş. Şu anda gayet iyi, eşi biraz daha...

Dolayısıyla, bundan önceki dönemde yaptığımız toplantılar gibi tekrar hatırlatıyorum; birazdan toplantının resmîyetine geçtiğimizde kalabalık olmaması açısından basın mensuplarını dışarıya davet edeceğim. Milletvekillerimizden de danışman, yardımcı personel arkadaşlarının salonda olmamasını rica ediyorum ve yine ikramı da yapmayacağız, önümüzde su ve dezenfektan var.

Teşekkür ediyorum basın mensubu arkadaşlarımıza.

Değerli arkadaşlar, bugün 4 uluslararası anlaşmayı görüşmeyi planlıyoruz. Gündemimizin ilk sırasında Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Japonya Hükümeti Arasında Teknik İş Birliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi bulunmaktadır.

* Coronavirüs salgını sebebiyle toplantı salonundaki Başkanlık Divanı üyeleri, milletvekilleri, katılımcılar ve görevli personel maske takarak çalışmalara katılmaktadır.

Gündemimizin 2'nci sırasında Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Özbekistan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansının Özbekistan Cumhuriyeti'ndeki Faaliyeti Hakkında Anlaşmanın Notalarla Birlikte Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Teklifi yer almaktadır.

Gündemimizin 3'üncü sırasında Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Moldova Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Karşılıklı Kültür Merkezlerinin Kuruluşu ve Faaliyetlerine İlişkin Anlaşmanın Notalarla Birlikte Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Teklifi'ni görüşeceğiz.

Gündemimizin 4'üncü ve son sırasında ise Cıvaya İlişkin Minamata Sözleşmesinin Beyan ile Birlikte Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Teklifi bulunmaktadır.

Bu noktada, basın mensubu arkadaşlarımıza teşekkür ediyorum.

Bugün, Dışişleri Bakanlığımızdan Bakan Yardımcımız Yavuz Selim Kıran Bey Komisyonumuzda, hoş geldiniz diyorum ve diğer kurumlarımızdan da temsilci arkadaşlar burada, onlara da sırasıyla görüşmeler esnasında istemeleri hâlinde söz vereceğim.

Böylece görüşmelerimize başlamak istiyorum inşallah.

Bu arada bir söz talebi görüyorum, Utku Bey sizin mi?

UTKU ÇAKIRÖZER (Eskişehir) – Evet.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Öncesinde mi, sonrasında mı?

UTKU ÇAKIRÖZER (Eskişehir) – Takdiriniz Sayın Başkan.

Sayın Bakan Yardımcısına soracağımız birkaç husus var. Şimdi mi yoksa bittikten sonra mı, sizin takdiriniz.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Siz de uygun görürseniz şöyle yapalım o zaman: Zaten şimdi Yavuz Bey'e anlaşmayla ilgili söz vereceğim, ona müteakip olarak... Anlaşmalarla ilgili olarak anlıyorum konuyu zaten.

UTKU ÇAKIRÖZER (Eskişehir) – Anlaşmalarla değil de dış politikasıyla, geneliyle ilgili.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Zaten genel olarak cevap vereceği için öyle yapalım, eğer sizin için bir mahsuru yoksa birleştirelim.

HİŞYAR ÖZSOY (Diyarbakır) – Sayın Başkan...

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Hişyar Bey, buyurun.

HİŞYAR ÖZSOY (Diyarbakır) – Merhabalar burada bulunan herkese.

Sayın Başkan, öncelikle Sayın Bakan Yardımcımıza ileteceğim, daha önce Komisyonunda konuşulmuş bir husus var; anlaşmalarla ilgili değil ama gündem bittikten sonra kendisiyle bu konuyu paylaşmak istiyorum, tutanaklara geçmiş bir konuydu.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Peki.

O zaman, şimdi gündemimizin 1'inci maddesine geçiyoruz.

III.- KANUN TEKLİFLERİ VE DİĞER İŞLER

A)KANUN TEKLİFLERİ

1.- Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Japonya Hükümeti Arasında Teknik İş Birliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Teklifi (2/3264)(**)

** (2/3264) esas numaralı Kanun Teklifi tutanağa eklidir.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Japonya Hükümeti Arasında Teknik İş Birliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi.

(2/3264) esas numaralı Kanun Teklifi, 14 Aralık 2020 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisine sunulmuş ve 23 Aralık 2020 tarihinde Komisyonumuza havale edilmiştir.

Bu noktada, ilk sözü Dışişleri Bakanlığı temsilcisine vermek istiyorum.

Yavuz Bey, buyurun söz sizde.

Pardon Yavuz Bey, söze başlamadan önce... Arkadaşlar, bakın, tekrar çok özellikle rica ediyorum. Zor bir dönemden geçiyoruz, herkes bu noktada biraz gergin doğal olarak. Anlayış göstermenizi rica ediyorum. Lütfen, danışman arkadaşlar, yardımcı personel arkadaşlar salondan ayrılınsın. Rica ediyorum. Bunu ben bir daha tekrarlamak istemiyorum.

Teşekkür ediyorum.

Buyurun.

DIŞİŞLERİ BAKAN YARDIMCISI YAVUZ SELİM KIRAN – Sayın Başkanım, Komisyonumuzun değerli üyeleri; öncelikle naçizane ben de Kamil Aydın Hocamıza geçmiş olsun ve başsağlığı dileklerini iletmek istiyorum. Keza, Oğuz Kaan Salıcı Milletvekilimize de geçmiş olsun dileklerini iletmek istiyorum.

Malumunuz, Japonya’yla tarihe dayanan bir dostluğumuz ve güçlü bir iş birliğimiz mevcut. Ertuğrul Fırkateyni’nin 1890 yılında Japonya kıyılarında geçirdiği kaza bugün, hâlâ, ortak hafızalarımızdaki yerini koruyor. 2021 yılında, bu yıl içinde bu elim hadisenin 131’inci yıl dönümünü anmak üzere çeşitli etkinlikler düzenlemeyi planlıyoruz.

Halklarımız arasındaki kuvvetli bağlar ülkemiz ile Japonya’yı birçok alanda yakınlaştırıyor. Bu çerçevede, ilişkilerimizi 2013 yılında stratejik ortaklık seviyesine yükselttik. 2019 yılını “Türk Kültür Yılı” ilan eden Japonya’da ülkemizi tanıtan birçok etkinlik düzenledik ortak olarak. Kyoto kentindeki Ulusal Modern Sanatlar Müzesinde Topkapı Sarayı Müzemizden nadide eserler sergilendi. Keza, bu salgın sürecinde de sağlık alanında Japonya, iş birliğimizi daha da geliştirdiğimiz ülkeler arasında yer aldı.

Salgının başında coronavirüs tedavisinde kullanılan bir ilacı Japonya’dan tedarik ettik. Dostluğumuzun bir nişanesi olan Başakşehir Çam ve Sakura Devlet Hastanesi yine geçtiğimiz yıl Sayın Cumhurbaşkanımız ve Japonya eski Başbakanı Şinzo Abe tarafından birlikte hizmete açıldı.

Dünyanın 3’üncü büyük ekonomisi olan Japonya’yla yatırım ve ticaret ilişkilerimizin ulaştığı seviye de son derece memnuniyet verici. Japonya, bugün, Asya-Pasifik bölgesinden en fazla yatırım çektiğimiz ülke. Aynı zamanda, Çin ve Güney Kore’den sonra bölgedeki 3’üncü büyük ticaret ortağımız. 2020 yılında ülkemize yatırım yapan ülkeler sıralamasında 113 milyon dolarlık doğrudan sermaye yatırımıyla Japonya 11’inci sırada yer aldı. Japon yatırımcıların ilgisi başta imalat, enerji ve hizmet sektörleri olmak üzere farklı alanlarda artarak devam ediyor.

Tabii, ilişkilerimizde teknik iş birliği çok önemli bir yere sahip. Büyük altyapı projelerimiz Japonya’da yakından takip ediliyor. Japon firmalarının üstlendiği projelerde “JICA” olarak bilinen Japonya Uluslararası İş Birliği Ajansı’nın kredi imkânlarından istifade ediyoruz. JICA, bugün, Avrupa’daki faaliyetlerinin yüzde 55’ini ülkemizde gerçekleştiriyor. Bugüne kadar altyapı projelerimize yaklaşık 6,5 milyar dolarlık kredi sağladı. Kalkınma projelerimize ise 500 milyon dolara yakın hibe desteği verdi. Ülkemizde birçok mega projede de JICA rol aldı, alıyor. JICA’nın finansman desteği sağladığı projeler arasında Haliç Köprüsü, ikinci Boğaz köprüsü, Kınalı-Sakarya Otoyolu, Ankara içme

suyu projesi, İstanbul su temini projesi ve Marmaray Boğaz tüp geçişi projeleri bulunuyor. Sadece Marmaray Boğaz tüp geçiş projesi için 1,6 milyar dolarlık kredi temin etti. JICA ile TİKA arasında 2012 yılında imzalanan protokol çerçevesinde, üçüncü ülkelere yardımlar alanında da iş birliği tesis edildi. Bütün bu faaliyetler, 1994 yılında imzaladığımız protokol temelinde yürütülmekteydi ancak artan iş birliğimiz nedeniyle daha kapsamlı bir hukuki çerçeveye ihtiyaç duyduk. 2017 yılında başlayan müzakereler sonunda teknik iş birliğimizi modern bir hukuki çerçeveye oturtan gündemimizdeki anlaşmayı imzaladık. Böylece, sadece JICA'nın yerleşik temsilcilerinin değil, çeşitli projelerde geçici olarak görev alan uzmanlarının statüsünü de belirlemiş olduk. Ayrıca, JICA tarafından projelerde kullanılmak üzere ekipman ve malzeme teminine hukuki zemin kazandırdık. JICA görevlilerinin statülerini daha kapsamlı bir hukuki çerçeveye kavuşturan bu anlaşmanın 1994 tarihli protokolün yerini almasını hedefliyoruz. Böylece, Japonya'yla son derece yoğun teknik iş birliğimizi hem hızlandıracak hem de daha kapsamlı bir hâle getirebileceğiz.

JICA'nın ülkemizdeki projelerine ivme kazandıracak bu anlaşmanın onaylanması için yüce Meclisimizin desteğini bekliyoruz. Japonya tarafında bu anlaşmanın iç onay sürecinin tamamlandığını da özellikle belirtmek istiyorum, teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Teşekkür ediyorum Yavuz Bey.

Evet, Ünal Bey, buyurun.

AHMET ÜNAL ÇEVİKÖZ (İstanbul) – Sayın Başkan, çok teşekkür ederim.

Bütün üyelerimizi, kurum temsilcilerini ve bürokrat arkadaşları saygıyla selamlıyorum.

Sayın Başkan, JICA, TİKA'yla en erken iş birliği oluşturan kurumlardan bir tanesidir. TİKA'nın da geçmişine baktığımızda, zaten yoğun iş birliği içinde olduğu kurumlar, benim bildiğim 2 tane vardır; -zaman içinde bu ilerlemiştir- biri JICA'dır, biri de CIDA'dır; Kanada Uluslararası Kalkınma Ajansı. Dolayısıyla, JICA ile TİKA arasındaki iş birliğini de hükümetler arası iş birliğinin ötesinde göz önüne almak gerekir.

Sayın Bakan Yardımcısı 1994 yılında imzalanıp Türkiye Büyük Millet Meclisine sunulan anlaşmanın modernleştirildiğini ve 2017'den beri de görüşmelerin devam ettiğini ifade ettiler. Tabii, 1994 tarihindeki anlaşma ile bugünkü anlaşma arasında herhâlde bu modernlik anlayışından kaynaklanan birtakım değişiklikler var. Ben, onunla ilgili bazı sorular sormak istiyorum.

Her şeyden evvel, JICA'nın Ankara'da kurulacak ofisinin ifa edeceği görevin doğal bir sonucu olarak "Bazı ayrıcalıklarla donatılması gerekmektedir." deniliyordu 1994 tarihli anlaşmada. Şimdi, bugünkü taslağa baktığımızda, önümüze gelen metne baktığımızda "ayrıcalıkların asgari düzeyde tutulduğu" ifadesi, 1994 tarihli metinde olan "Asgari düzeyde tutuldu." ifadesi kalkmış. O zaman şu soru akla geliyor: Bu "asgari düzeyde tutulan" ifadesi neden bugünkü anlaşma metninden çıkarılmış? Acaba ayrıcalıklar mı genişletilmiş? Eğer ayrıcalıklar genişletildiyse ayrıcalıkların genişletilmesinin sebebi nedir?

Yine, 1994 tarihli metin ile bugünkü metin arasında mukayeseler yaptığımızda büroyla ilgili olarak da bazı hususlar var. Örneğin, büroyla ilgili olarak 1994 tarihli metinde deniyor ki: "Yürürlükteki geçerli Türk mevzuatı uyarınca, kabul edilebilir sınırlar içinde büronun işleyişiyle ilgili büro ekipmanı ve motorlu taşıtlarının ithali ve bunların daha sonra ihracıyla ilgili gümrük resim ve vergilerinden bağışıklık. Yürürlükteki geçerli Türk mevzuatı uyarınca, büronun işleyişi için Türkiye'de yerel olarak satın alınan büro ekipmanı veya motorlu taşıtların katma değer vergilerinden bağışıklık. Yurt dışından transfer edilen büro giderleriyle ilgili olarak gelir vergisi ve diğer her nevi vergiden bağışıklık." Anlaşmanın yeni metninde ise, bu maddeler karşılaştırıldığında yine ayrıcalıkların genişletildiği

görülyor. Örneğin, 1994 tarihli metinde “Yurt dışından transfer edilen büro giderleriyle ilgili olarak gelir vergisi ve diğer her nevi vergiden bağışıklık” ifadesi varken, yeni metinde JICA Ofisi doğrudan gelir vergisinden muaf hâle getirilmiş. Onun için, bütün bu ayrıcalıkların genişletilmesinin sebebini açıkçası öğrenmek isterim.

Bir de tabii, bu ayrıcalıkların bu şekilde genişletilmesinin mali yükü acaba hesaplanmış mıdır, bunu öğrenmek isteriz.

Bir de tabii, JICA ile TİKA’yı emsal olarak gördüğümüze göre, acaba JICA’ya bu anlaşmayla tanınan haklar TİKA’ya da Japonya’da aynı şekilde bire bir karşılıklılık esasına göre tanınmış mıdır, bunları öğrenmek isteriz.

Çok teşekkür ederim.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Teşekkür ediyorum Ünal Bey.

Berat Bey, buyurun.

AHMET BERAT ÇONKAR (İstanbul) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım. Ben de Kamil Hocamıza ve Oğuz Kaan Bey’e geçmiş olsun dileklerimi iletiyorum.

Tabii, burada, bugün görüştüğümüz anlaşma biraz önce de ifade edildiği gibi Türkiye ve Japonya hükümetleri arasındaki gelişen ilişkileri tahkim eden bir anlaşma. Bu anlamda özellikle, Japonya’nın hem İstanbul’umuza hem Türkiye’imize yönelik altyapı projelerinde olsun, teknik iş birliği çerçevesindeki projelerde olsun göstermiş olduğu iş birliği, finansman imkânları bizim açımızdan kıymetlidir, değerlidir, bunu tespit etmekte yarar görüyorum. Özellikle Ertuğrul Fırkateyni faciası vesilesiyle anma merasimlerinin gerçekleştirilecek olması da değerlidir. Ben de iki ülke halkının, iki toplumun birbirine daha yakınlaşması açısından bu tür faaliyetlerin önemli olduğunu düşünüyorum. Bizzat orayı ziyaret etmiş bir milletvekili olarak da hakikaten Japonya’daki, Türkiye’ye yönelik o Ertuğrul Fırkateyni hadisesinden bugüne Japon halkının gönlünde Türk toplumuyla olan bağın kuvvetlendirilmesinin önemli olduğunu düşünüyorum. Bu noktada, Dışışleri Bakanlığımızın özellikle Japonya’yla olan ilişkilere yoğunluk ve ağırlık vermesinin doğru bir yaklaşım olacağını ifade etmek istiyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Teşekkür ederim.

Başka söz talebi olan yoksa Yavuz Bey’e söz vereceğim.

Buyurun, Sayın Erozan.

AHMET KAMİL EROZAN (Bursa) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Benimki çok detay gibi gözükecek ama ben bu anlaşmanın İngilizce müzakere edildiğini varsayıyorum, ondan sonra Türkçesinin yapıldığını düşünüyorum ve arkadaşlara tavsiyem ileride tercümeye biraz daha itina etmeleridir çünkü Türkçe metni okurken ne demek istediğini çözmek için İngilizceye başvurmak durumunda kaldım.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Evet, Yavuz Bey, buyurun.

DIŐIŐLERİ BAKAN YARDIMCISI YAVUZ SELİM KIRAN – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Sayın Ünal Çeviköz'ün sorusuna cevaben: Tabii, burada “modernleştirme” derken aslında JICA'nın Türkiye'deki faaliyetlerinin ve Japonya'yla iş birliğimizin kapsamının genişlemesi kapsamındaki bir güncelleme ihtiyacı ortaya çıktığından bu anlaşmayı imzaladık. Burada JICA'ya ve JICA çalışanlarına herhangi bir ne diplomatik ayrıcalık ne de bir yargı bağımsızlığı söz konusu, bunu özellikle vurgulamak isterim.

Tabii, 1994 anlaşması daha genel bir çerçeve çizen, o dönemki faaliyetlere göre düzenlenmiş bir anlaşmaydı, kısa bir anlaşmaydı. Burada ifade ettiğim gibi, iş birliği projelerinin genişlemesi ve sayısının artmasıyla birlikte ortaya çıkan yeni ihtiyaçlar oldu, bu ihtiyaçlara cevap veren bir anlaşma müzakere ettik. Bunları detaylandırmak gerekirse Sayın Başkanım: JICA'nın yerleşik temsilcilerinin yanı sıra son dönemde ülkemizde yürütmeyi öngördüğü projelerde kısa süreli görev yapacak JICA uzmanlarının statüsü belirlendi. Bazı projeleri için ihtiyaç duyulan, bu kapsamdaki ayrıcalık ve bağımsızlıklara ilişkin düzenlemeler yapıldı. Tekrar ediyorum, bir diplomatik ve yargı bağımsızlığı söz konusu değil. Bu ayrıcalık ve bağımsızlıklar, JICA ofisinin ülkemizde faaliyet göstermesi için gerekli olan teçhizat, makine, malzeme ve motorlu taşıtların satın alınımında veya ülkemiz hibe olarak sağlanmasında tanınan vergi muafiyetleri. Örneğin, muafiyet tanınan vergiler arasına ÖTV eklendi. Ayrıca, anlaşmayla JICA personeli, uzmanları ve ailelerinin kişisel ve ev eşyaları ile birer motorlu araç ithalatına dair kurullar güncellenerek vergiden muafiyet hakları ülkeye girişten itibaren altı ayla sınırlandı.

Yine, JICA çalışanlarının ve ailelerinin vize, oturma ve çalışma iznine dair önceki anlaşmada yer alan hükümler günümüz ihtiyaçlarına göre detaylandırıldı. Bu kapsamda ülkemizde çalışan aile mensuplarının bu anlaşmada atıfta bulunulan ayrıcalık ve dokunulmazlıklardan yararlanamayacağı ve Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olan ve daimî olarak ülkemizde ikamet eden JICA personeli, uzmanları veya ailelerinin ayrıcalık, dokunulmazlık ve kolaylıklardan faydalanamayacağı açıkça hükme bağlandı. Ayrıca, JICA çalışanlarının vize almasında ve bu kişilerin aile mensuplarının vize, oturma izni, çalışma izni işlemlerinde kolaylıklar sağlanması yine taahhüt edildi. Yine, JICA uzmanları görevlerini yerine getirirken ortaya çıkabilecek hak iddialarının iki ülke hükümetleri arasında düzenlenecek istişarelerle çözülmesi öngörüldü ancak bunun cezai sorumluluktan muafiyet anlamına gelmeyeceği açıkça belirtildi.

Kısaca bu şekilde ifade etmek isterim Sayın Başkanım.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Teşekkür ediyorum.

Buyurun Ünal Bey.

AHMET ÜNAL ÇEVİKÖZ (İstanbul) – Sayın Başkan, ben de Sayın Bakan Yardımcısına çok teşekkür ediyorum.

TİKA'nın Japonya'daki elde ettiği ayrıcalıklarla ilgili bir yanıt alamadım, bir. İkincisi, herhangi bir diplomatik ayrıcalıktan zaten söz etmedim. Burada, esas itibarıyla daha çok vergilerden bağımsızlık genişletilmiş. Özellikle yurt dışından transfer edilen büro giderleriyle ilgili olarak gelir vergisinden bağımsızlık varken bu defa, doğrudan bütün gelir vergisinden bağımsızlığa dönüşmüş. Bu, mesela, önemli bir ayrıntı, bunu sormak istemişim ama esas itibarıyla TİKA acaba benzer haklara sahip mi?

DIŞİŞLERİ BAKAN YARDIMCISI YAVUZ SELİM KIRAN – Sayın Başkanım, biz, birazdan götüreceğimiz Özbekistan'la da olan anlaşma kapsamında değineceğiz. Tabii, Türkiye'nin Japonya'ya yapacağı kalkınma yardımı söz konusu olmadığı için Japonya'da TİKA'nın faaliyet göstermesi şu an gündemimizde olan bir husus değil. Faaliyet gösterme kararı alındığı takdirde zaten TİKA'nın diğer ülkelerle mevcut anlaşma müzakereleri Japonya'yla da yürütülecektir ve diğer ülkelerde TİKA'mızın ve TİKA çalışanlarımızın sahip olduğu haklar Japonya'dan da talep edilecektir.

Kısaca bu şekilde ifade edebilirim.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Teşekkür ediyorum.

Başka söz almak isteyen arkadaşımız olmadığına göre, o zaman teklifin tümü üzerinde görüşmeler tamamlanmıştır.

Teklifin maddelerine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Teklifin 1'inci maddesini okutuyorum:

**TÜRKİYE CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ İLE JAPONYA HÜKÜMETİ
ARASINDA TEKNİK İŞ BİRLİĞİ ANLAŞMASININ ONAYLANMASININ UYGUN
BULUNDUĞUNA DAİR KANUN TEKLİFİ**

MADDE 1- (I) 13 Ekim 2020 tarihinde Ankara'da imzalanan "Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Japonya Hükümeti Arasında Teknik İş Birliği Anlaşması"nın onaylanması uygun bulunmuştur.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 2- (I) Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 3-(1) Bu kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Teklifin tümünü oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Özel sözcülerle ilgili önergeyi okutuyorum:

Dışişleri Komisyonu Başkanlığına

(2/3264) esas numaralı Kanun Teklifi'nin Komisyon Raporu hakkında Karabük Milletvekili Niyazi Güneş, Bursa Milletvekili Atilla Ödünç, İstanbul Milletvekili Hasan Turan, Ankara Milletvekili Asuman Erdoğan'ın özel sözcüleri olarak atanmasını teklif ederim.

Akif Çağatay Kılıç

İstanbul

Dışişleri Komisyonu Başkanı

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Komisyon Raporuna muhalefet şerhi koymak isteyen üyelerimiz varsa 2 Nisan 2021 Cuma günü saat 17.00'ye kadar muhalefet şerhlerini iletmelerini rica ediyorum.

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI (Devam)

2.- *Komisyon Başkanı Akif Çağatay Kılıç'ın, Covid 19'a yakalanan İstanbul Milletvekili Aziz Babuşcu'ya geçmiş olsun dediğine ilişkin açıklaması*

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – 2'nci anlaşmaya geçmeden önce, bir şey unuttum, onu hatırlatmak isterim: Aziz Babuşcu Bey de şu anda Covid'le mücadele ediyor. Biraz zor bir süreç geçiyor, ona da buradan geçmiş olsun diyelim, dualarımızı gönderelim kendisine. Allah şifa versin.

Gündemin 2'nci maddesine geçiyoruz.

III.- KANUN TEKLİFLERİ VE DİĞER İŞLER (Devam)

A)KANUN TEKLİFLERİ (Devam)

2.- *Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Özbekistan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Türk İşbirliği*

ve Koordinasyon Ajansının Özbekistan Cumhuriyeti'ndeki Faaliyeti Hakkında Anlaşmanın Notalarla Birlikte Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/3057) (***)

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Türkiye Cumhuriyeti Hükûmeti ile Özbekistan Cumhuriyeti Hükûmeti Arasında Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansının Özbekistan Cumhuriyetindeki Faaliyeti Hakkında Anlaşmanın Notalarla Birlikte Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi.

(2/3057) esas numaralı Kanun Teklifi, 14 Temmuz 2020 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisine sunulmuş ve 23 Temmuz 2020 tarihinde Komisyonumuza havale edilmiştir.

Şimdi sözü Dışişleri Bakanlığı temsilcisine veriyorum.

Yavuz Bey, buyurun.

DIŞİŞLERİ BAKAN YARDIMCISI YAVUZ SELİM KIRAN – Sayın Başkanım, değerli millettekilerimiz; dost ve kardeş Özbekistan'la ilişkilerimiz köklü bağlarımızdan güç alıyor. İlişkilerimizi her alanda daha da ileri taşımak için ortak bir iradeye sahibiz.

1991 yılında bağımsızlığını ilan ettiği gün, Özbekistan'ı ilk tanıyan ülke Türkiye'ydi. Taşkent'te ilk büyükelçiliği açan ülke de yine Türkiye olmuştu. Bağımsızlığının ardından geçen otuz yılda Özbekistan kalkınma yolunda önemli hamleler gerçekleştirdi. Bu süreçte Özbekistan'ın kalkınma çabalarına en fazla destek veren ülkeler arasında yer aldık, alıyoruz.

Özellikle Cumhurbaşkanı Mirziyoyev'in göreve gelmesinin ardından ilişkilerimiz büyük bir ivme kazandı. Sayın Cumhurbaşkanımızın 2017 yılındaki ziyareti sırasında ilişkilerimizi stratejik ortaklık seviyesine yükselttik. 2018 yılında Yüksek Düzeyli Stratejik İşbirliği Konseyinin mekanizmasını ihdas ettik. Konseyin ilk toplantısını Cumhurbaşkanı Mirziyoyev'in geçtiğimiz yıl Şubat ayındaki Türkiye ziyareti sırasında gerçekleştirdik. Özbekistan, bu ziyaretin ardından ülkemizle stratejik ortaklık ilişkilerini daha da güçlendirmek amacıyla özel bir Bakanlar Kurulu kararı da aldı. Üst düzey temaslarımız 2021 yılında da salgına rağmen hız kesmeden devam ediyor. Sayın Bakanımız geçtiğimiz ay Özbekistan'a önemli bir ziyaret gerçekleştirdi. Bu ziyaret sırasında Ortak Stratejik Planlama Grubu'nun 2'nci toplantısını gerçekleştirdik. Yine medeniyetimizin kadim şehri Semerkant'taki Başkonsolosluğumuzun açılışını da bu ziyaret sırasında Sayın Bakanımız gerçekleştirdi. Böylece, tarihî İpek Yolu'nun merkezi ve kavimlerin buluşma noktası olan Semerkant'ta Başkonsolosluk açan ilk ülke de yine biz olduk.

Mayıs ayında Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcımızın Özbekistan'ı ziyareti sırasında Karma Ekonomik Komisyonun 6'ncı toplantısını düzenlemeyi öngörüyoruz. Gerçekleştirdiğimiz üst düzey temaslar ilişkilerimize her alanda olumlu yansıyor. 2002 yılında 169 milyon dolar olan ticaret hacmimiz 2020 yılında 2 milyar doların üzerine çıktı. Ortak hedefimiz olan 5 milyar dolarlık ticaret hacmi için yoğun bir şekilde çalışmalarımızı sürdürüyoruz. Bu kapsamda, Özbekistan'la tercihli ticaret anlaşması müzakerelerimiz devam ediyor. Özbekistan'ın ekonomik ve mali konulardaki reform çalışmalarına katkıda bulunuyor, tecrübelerimizi paylaşıyoruz. Bu ülkedeki yatırımlarımız bugün 1 milyar dolara ulaştı. Yabancı sermayeli şirketler arasında 330 şirketle ilk sırada yer alıyoruz. Şirketlerimiz Özbekistan'ın ihracatına 300 milyon dolar katkı sağlıyor ve 50 bin kişiye istihdam yaratıyor. Müteahhitlik firmalarımız Özbekistan'da bugüne kadar 4 milyar dolara yakın değerinde 168 proje üstlendi. Savunma sanayi işbirliği anlaşmasının müzakerelerini de tamamladık. Böylece, zırlı araçlardan İHA'lara ve simülatörlere uzanan geniş bir yelpazede savunma sanayisi ürünlerimizin Özbekistan'a ihracatına yönelik adımları atmaya da başlayacağız.

*** (2/3057) esas numaralı Kanun Teklifi tutanağa eklidir.

Covid-19 salgını döneminde de Özbekistan'a tıbbi yardım sağladık. Bilim Kurulumuzun 3 üyesi Covid-19'la mücadeleye destek amacıyla Taşkent'te kapsamlı temaslarda bulundu. Sağlık Bakanlığımız 16 uzman hekimden oluşan bir heyeti iki hafta süreyle Özbekistan'da görevlendirdi. Salgın sırasında toplam 7 tahliye uçuşuyla 1.082 vatandaşımızı Özbekistan'dan ülkemize getirdik.

Diğer Orta Asya cumhuriyetleriyle olduğu gibi Özbekistan'la ilişkilerimizin önemli bir boyutunu da TİKA'mızın sağladığı kalkınma yardımları oluşturuyor. TİKA, 1994 yılından bu yana Özbekistan'da faaliyet gösteriyor, bugüne kadar toplam 1.502 projeyi hayata geçirdi. Bu projelerin arasında tam teşekküllü ambulans temini, spor kompleksi inşası ve kamu personeline verilen teknik eğitimler yer alıyor.

Kalkınma yardımları alanındaki ilişkilerimizi daha da geliştirebilmek için güçlü bir yasal zemine sahip olmamız büyük önem taşıyor. TİKA ofislerinin buldukları ülkelerde tüzel kişilik sahibi olmaları ve bu kapsamda çeşitli haklardan yararlanmaları önemli. TİKA Başkanlığı, 2004 yılında muhatap kuruluşuyla bir iş birliği protokolü imzalamıştı ve bugüne kadar TİKA'nın Özbekistan'daki faaliyetlerini bu Protokol çerçevesinde yürüttük. Ancak özellikle 2017 yılında ilişkilerimizin stratejik ortaklık seviyesine çıkmasının ardından TİKA'nın Özbekistan'daki faaliyetlerinde de önemli bir artış meydana geldi. Bunun sonucunda, 2004 tarihli anlaşmanın güncellenmesi gereği ortaya çıktı. Gündemimizdeki anlaşmayla 2004 tarihli İşbirliği Protokolünde yer almayan bazı konuları düzenliyoruz. Çevre korumadan tarıma, sağlık hizmetlerinden tarihî anıtların restore edilmesine kadar çeşitli alanlardaki projelerin hayata geçirilmesi için bu anlaşmayla bir çerçeve oluşturuyoruz. Ayrıca TİKA ofisine tüzel kişilik kazandırarak sözleşme imzalamak, hukuki uyumsuzluklara taraf olmak gibi çeşitli hakları elde etmesini sağlıyoruz. Anlaşmayla TİKA ofisinin ihtiyaç duyacağı ekipman ve malzeme gümrük vergisinden, çalışan Türk vatandaşı personelinin maaş ve ikramiye ödemeleri vergi ve diğer zorunlu masraflardan muaf tutuluyor. Anlaşmayla birlikte TİKA'nın Özbekistan'da uygulayacağı projeler için gerekli ruhsat ve izinlerin teminini de kolaylaştırmış oluyoruz. Böylece, TİKA'nın Özbekistan'daki projelerinin daha etkili ve verimli şekilde hayata geçirilmesi amaçlıyoruz.

Bu çerçevede, yüce Meclisimizin desteğini talep ediyoruz.

Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Teşekkür ediyorum Yavuz Bey.

Şimdi de TİKA adına Rahman Nurdun Bey, buyurun.

TİKA BAŞKAN YARDIMCISI RAHMAN NURDUN – Sayın Başkanım, değerli milletvekilleri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Sayın Bakanımızın söylediklerine aynen katılıyorum ve müsaadenizle ilave bir şeyler söylemek istiyorum, o da şu: İki ülke arasında devlet başkanlığı seviyesindeki son görüşme 19-20 Şubat 2020 tarihinde Ankara'da düzenlendi ve bu, Türkiye-Özbekistan Yüksek Düzeyli Stratejik Konsey toplantısı kapsamında gerçekleştirildi. Görüşmenin ardından, taraflar arasında havacılık, ulaştırma, yatırımların geliştirilmesi, diplomasi, eğitim, askerî, sağlık, kültür, ticaret, bankacılık gibi alanlarda toplam 26 anlaşma imzalandı ve Özbekistan Cumhurbaşkanı Sayın Mirziyoyev, ziyaret dönüşünde imzalanan anlaşmaları yakından takip etmek amacıyla 4 Mart 2020 tarihinde Cumhurbaşkanlığı kararnamesi çıkarttı ve bu kararnameyle TİKA'yla yürütülmesi planlanan projeler şu şekilde sıralanmıştır: Özbekistan'ın kalkınmada öncelikli alanları belirlenerek TİKA'yla üç yıllık işbirliği protokolü imzalaması, maliye ve vergi sisteminin dijitalleştirilmesi konusunda TİKA'yla işbirliği yapılması, Özbekistan'ın kalkınmada öncelikli alanlarda ihtiyaç duyulan beşeri kapasitesinin iyileştirilmesi amacıyla staj ve eğitim programlarının hazırlanması, bu konuda Türk tarafıyla gerekli mutabakatın sağlanması, Türkiye'deki

kamu kurumlarında eğitim görmesi planlanan bakanlıklar, kurumlar, kuruluşlar ile yerel hâkimlik personelinin belirlenmesi, Hiva'daki Nurullah Bey Külliyesi ve Mescidi'nin ve Buhara'daki Ark Kalesi Mescidi'nin restorasyonu konusunda gerekli projelerin hazırlanması, Aral Gölü havzasının ağaçlandırılması konusundaki projelerin hazırlanması ve uygulamaya geçilmesi, son olarak TİKA işbirliğinde bir tarım eğitim merkezi kurulmasına yönelik proje oluşturulması. Yukarıda sıraladığımız talepleri başarıyla yerine getirebilmek için bu kanunun geçmesi bizim için fevkalade önemlidir. Zira bu, TİKA'nın Taşkent ofisine tüzel kişilik kazandıracak Sayın Bakanımızın biraz önce ifade ettiği gibi; ofis çalışanını rahatlatacak, daha verimli çalışmasına vesile olacak.

Saygılarımı arz ederim efendim.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Teşekkür ediyorum.

Söz almak isteyen üyemiz var mı?

Hışyar Bey, buyurun.

HİŞYAR ÖZSOY (Diyarbakır) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Benim biraz Sayıştay raporlarına, TİKA'nın harcamalarına dair bir iki sorum olacak. 2016 ve 2017 Sayıştay raporlarında bu TİKA program koordinasyon ofisleri tarafından yürütülen mal ve hizmet alım ve ihalelerinde gerekli muhasebe kayıtlarının yapılmadığı ve avans limitlerinin her yıl aşıldığı belirtilmişti. Devamla, bu Sayıştayın 2012 raporlarına da yansımış, raporda şöyle diyor: “Program koordinasyon ofislerine gönderilen avansların verildiği iş dışında başka işler için de kullanıldığı tespit edilmiştir.” Tabii, Sayıştay raporlarında başka hangi işler için kullanıldığına dair bir detay söz konusu değil ama raporlara bu şekilde geçmiş. Bunun dışında, TİKA, uluslararası kalkınma örgütlerinin çatısı olarak kabul edilen OECD Kalkınma Yardımları Komitesine -bildiğimiz kadarıyla- katılmadı yani bu şeffaflık açısından... Yani bu kadar para gidiyor en nihayetinde, halkın vergileri sağa sola gidiyor, birtakım projelere yatırılıyor, harcanıyor fakat bunun çok net bir şekilde şeffaf olması gerekiyor. Bu paralar nereye gidiyor? Kaydı kuydu nedir? Çünkü Sayıştay raporlarına yansımış. Bu konuda birtakım tartışmalar söz konusu. Siz de hazır buradayken bunlara dair düşüncelerinizi merak ediyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Teşekkür ediyorum.

Başka söz almak isteyen var mı?

Peki, Rahman Bey, buyurun.

TİKA BAŞKAN YARDIMCISI RAHMAN NURDUN – Sayın Başkanım teşekkür ederim söz verdiğiniz için.

Öncelikle, TİKA, diğer bütün kurumlar gibi Sayıştaya tabidir, kuruluşuna kadar hesabını veren bir kurum. Bu konuda ben SGM dairesiyle görüşeceğim ama biz, genelde... Tabii ki Sayıştayla ilgili illaki bir soru gelecek bize ama bu demek değildir ki biz bu paraları kötü anlamda kullandık anlamına gelmez. Özbekistan'ın, ülkenin tabii kendi hâlleri var, bazen projeleri hızlı yürütebilmek için esnek davranmış olabiliriz ama bu hiçbir zaman parayı kötü amaçla kullandığımız anlamına gelmez. Ben onu dilerseniz dönüştür size yazılı olarak arz edeyim. O raporun içeriğini ben de bilmediğim için, cevabım bu.

İkincisi, OECD DAC'ta zaten Türkiye gözlemci statüsünde, her sene iki kere toplantıya katılıyor. Birincisine kıdemli memurlar toplantıya katılıyor, bir de yüksek düzeyli memurlar toplantıyor. Birisine başkan düzeyinde, diğeri bakan düzeyinde toplantılarına düzenli katılıyoruz.

Bir de yanılmıyorsam TİKA, 2004 yılında Bakanlar Kurulu kararıyla Türkiye'nin kalkınma verilerini toplamak üzere görevlendirildi genelgeyle, öyle bir yetki verildi ve TİKA'da bir veri tabanı hazırlandı ve bütün kurumlara veri girişi için şifre verildi ve her kurumda bir muhatap, hukuk "point" var zaten bu konuda. Biz her sene düzenli DAC'a Türkiye'nin kalkınma yardımı, TİKA'nın kalkınma yardımı raporunu düzenli olarak sunuyoruz, şeffaflık konusunda hiç şüpheniz olmasın, bizler gereğini yapıyoruz. OECD'de görevli Sayın Büyükelçimiz burada zaten, kendisi yakinen bilir bu konuyu.

Arz ederim efendim.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Tekrar mı Hişyar Bey?

HİŞYAR ÖZSOY (Diyarbakır) – Evet, Başkanım, sadece küçük bir açıklama yapma ihtiyacı hissettim.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Buyurun.

HİŞYAR ÖZSOY (Diyarbakır) – Yani tabii, biz bu soruyu sorarken hani kötüye kullanıldığına dair herhangi bir imam olmamıştır kayıtlara geçmesi açısından. Sadece en nihayetinde bu halkın vergilerinin harcanmasının şeffaf olması lazım yani iyi veyahut da kötü, o ayrı bir şey, o başka bir iddia olur; bu da olabilir, bilmiyorum fakat benim sorum sadece şeffaflık. Ne olursa olsun en nihayetinde halkın vergilerini, şeffaf bir şekilde kayıtlara geçmesi lazım.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Evet...

Sayın Erozan, buyurun.

AHMET KAMİL EROZAN (Bursa) – Sayın Başkan, Sayın Bakan Yardımcısı, Sayın TİKA temsilcisi, ben maalesef bu konuda fazla biliyorum ama tutanağa geçmemesi için susuyorum, birincisi bu.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Bilmenizden dolayı mı maalesef diyorsunuz, fazla bildiğiniz için mi diyorsunuz?

AHMET KAMİL EROZAN (Bursa) – Fazla biliyorum, zarar vermek istemiyorum kimseye, devlete de.

İkinci söylemek istediğim, tabii ki Sayın Bakan Yardımcısının ve TİKA temsilcisinin Türkiye ile Özbekistan ilişkilerinin önemini vurgulayan cümlelerinin tamamına katılıyorum. Ancak bir tercüme hatasının yirmi sekiz ayda düzeltilmesi, bu anlaşmanın imzalandıktan kırk bir ay sonra bu kurula gelmesini de yadırgadığımı belirtmek istiyorum.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Başka söz isteyen var mı bu anlaşmayla ilgili olarak? Peki.

Sayın Erozan'ın dile getirdiği hususlarla ilgili ben daha sonra bir cevap hakkımı kullanacağım.

Söz almak isteyen veya soru sormak isteyen Komisyon üyemiz olmadığına göre teklifin tümü üzerindeki görüşmeler tamamlanmıştır.

Teklifin maddelerine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Teklifin 1'inci maddesini okutuyorum:

**TÜRKİYE CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ İLE ÖZBEKİSTAN CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ
ARASINDA TÜRK İŞBİRLİĞİ VE KOORDİNASYON AJANSININ**

**ÖZBEKİSTAN CUMHURİYETİ'NDEKİ FAALİYETİ HAKKINDA ANLAŞMANIN
NOTALARLA BİRLİKTE ONAYLANMASININ UYGUN BULUNDUĞUNA DAİR KANUN**

TEKLİFİ

MADDE 1-(1) 25 Ekim 2017 tarihinde Ankara’da imzalanan “Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Özbekistan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansının Özbekistan Cumhuriyeti’ndeki Faaliyeti Hakkında Anlaşma”nın “Notalar”la birlikte onaylanması uygun bulunmuştur.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

2’nci maddeyi okutuyorum:

MADDE 2 – (1) Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

3’üncü maddeyi okutuyorum:

MADDE 3 – (1) Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Teklifin tümünü oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Özel sözcülerle ilgili önergeyi okutuyorum:

Dışişleri Komisyonu Başkanlığına

(2/3057) esas numaralı Kanun Teklifi’nin Komisyon Raporu hakkında Karabük Milletvekili Niyazi Güneş, Bursa Milletvekili Atilla Ödünç, Balıkesir Milletvekili Mustafa Canbey, Ankara Milletvekili Asuman Erdoğan’ın özel sözcüler olarak atanmasını teklif ederim.

Akif Çağatay Kılıç

İstanbul

Dışişleri Komisyonu Başkanı

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Komisyon raporuna muhalefet şerhi koymak isteyen üyelerimiz varsa 2 Nisan 2021 Cuma günü saat 17.00’ye kadar muhalefet şerhlerini iletmeleri gerekmektedir.

TİKA temsilcilerine teşekkür ediyorum. İyi çalışmalar diliyorum sizlere.

Böylece gündemimizin 3’üncü maddesiyle devam ediyoruz.

3.- Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Moldova Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Karşılıklı Kültür Merkezlerinin Kuruluşu ve Faaliyetlerine İlişkin Anlaşmanın Notalarla Birlikte Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/3056)(****)

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Moldova Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Karşılıklı Kültür Merkezlerinin Kuruluşu ve Faaliyetlerine İlişkin Anlaşmanın Notalarla Birlikte Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi...

(2/3056) esas numaralı Kanun Teklifi 14 Temmuz 2020 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisine sunulmuş ve 23 Temmuz 2020 tarihinde Komisyonumuza havale edilmiştir.

Şimdi söz Dışişleri Bakanlığı temsilcimiz Yavuz Bey’e veriyorum.

Buyurun.

**** (2/3056) esas numaralı Kanun Teklifi tutanağa eklidir.

DIŐIŐLERİ BAKAN YARDIMCISI YAVUZ SELİM KIRAN – Sayın Başkanım, Moldova’yla ilişkilerimizi Sayın Cumhurbaşkanımızın Ekim 2018’de yaptığı ziyarette stratejik ortaklık seviyesine çıkarmıŐtık. Bu ziyaret sırasında imzaladığımız, vatandaşlarımızın karşılıklı olarak kimlikle seyahatine ilişkin anlaşma da Şubat 2019’da yürürlüğe girdi. Vatandaşlarımız pasaporta ihtiyaç duymadan artık Moldova’yı ziyaret edebiliyorlar.

Aralık 2019’da o zaman ki Cumhurbaşkanı Dodon Yüksek Düzeyli Stratejik Konseyin 1’inci toplantısı vesilesiyle ölkemize geldi. Son olarak, Sayın Bakanımız Ağustos 2020’de Türkiye-Moldova Ortak Stratejik Planlama Grubu 1’inci toplantısı vesilesiyle Moldova’yı ziyaret etti. Bu ziyaret sırasından Gagavuz Özerk Yeri’nin BaŐkenti Komrat’taki Başkonsolosluğumuzun açılışını da Sayın Bakanımız gerçekleştirdi.

Cumhurbaşkanı Sandu döneminde de ilişkilerimizi her alanda geliŐtirmeyi sürdürüyoruz. Ekonomik iliŐkilerimizdeki tablo olumlu seyrediyor. Kasım 2016’da Serbest Ticaret Anlaşması’nın yürürlüğe girmesinin ardından ikili ticaret hacmimizde artış kaydettik. Ticaret hacmimiz, 2000’li yıllarda 30 milyon dolarlardan 2020 yılı sonu itibarıyla 513 milyon dolar seviyesine ulaştı. Hedefimiz ticaret hacmimizi en kısa sürede 1 milyar dolar seviyesine çıkarmak.

Salgın döneminde de Gagavuz soydaŐlarımızı ve Moldovalı dostlarımızı yalnız bırakmadık, Moldova ve Gagavuz Özerk Yeri’ne tıbbi malzeme yardımı yaptık.

Halklarımız arasında güçlenen bağlar turizm iş birliğimize de olumlu Şekilde yansıyor. 2019’da ölkemizi ziyaret eden Moldovalı turist sayısı yaklaşık 200 bine ulaştı. Ölkemiz, Moldovalıların en çok tercih ettiği turizm güzergâhı hâline geldi.

Moldova’yla ilişkilerimizde kültürel konular önceliklerimiz arasında yer alıyor. Gagavuz Yeri ve soydaŐlarımız bu öлкеyle aramızda özel bir bağ teŐkil ediyor. Gagavuz soydaşlarımızın refahı ve kültürel kimliklerini özgürce yaşayabilmesi Moldova’ya ilişkilerimizin ana gündem maddelerinden. Geçen yıl açtığımız Komrat Başkonsolosluğumuz buraya ve soydaŐlarımıza verdiğimiz önemin bir göstergesi. SoydaŐlarımıza verdiğimiz desteği Gagavuz Özerk Yeri Başkanı Irina Vlah’a, Şubat ayında ölkemizi ziyareti vesilesiyle bir kez daha vurguladık. Soydaşlarımızın kültürel kimliklerini korumaları, dillerini kaybetmemeleri ve Türkçe öğrenebilmeleri bizim için çok önemli. Bu çerçevede, desteklerimizle Eylül 2019’da Komrat Devlet Üniversitesi bünyesinde Türkoloji Bölümü kuruldu. Gagavuz dili ve devlet dili Rumencenin eş zamanlı öğretilmesini amaçlayan projelere de destek veriyoruz.

Moldova Ulusal Eğitmenler Derneğinin öğretim programına katkı sağlıyoruz. TİKA’mızın Komrat’ta inşa edeceği Recep Tayyip Erdoğan Eğitim Külliyesi’nin genel proje aŐaması 2019 sonunda tamamlandı, inşaat çalışmalarına en kısa sürede başlayacağız. Komrat Stadyumu projesi de tamamlanmak üzere.

Gerek Gagavuz Yeri’nde gerek Moldova’nın diğer bölgelerinde yaşayan çocukların eğitmelerine katkıda bulunmak amacıyla Sayın Bakanımızın Ağustos 2020’deki ziyareti sırasında tablet ve dizüstü bilgisayar desteği de sağladık.

Sayın Başkanım, farklı kültürlerle etkileŐimimiz, coğrafî konumumuz ve bu konunun getirdiği kültürel zenginlik, kültürel diplomasiyi diŐ politikamızın en önemli araçlarından birisi hâline getirmiŐtir. Yunus Emre Türk Kültür Merkezlerimiz, dilimizi ve kültürümüzü dünyanın farklı bölgelerinde, farklı milletlerle buluŐturmaktan bakımından önemli bir hizmeti yerine getiriyor. 2009’dan bu yana 50 ölkede 60 kültür merkezi açtık. Türkoloji projesi kapsamında, 50 ölkede 98 üniversiteyle iş birliği protokolü imzaladık; 19 öлкеyle kültür merkezleri anlaşmamız var. 30 Aralık 2019’da Moldova’yla imzalanan

gündemimizdeki anlaşmayla Türkiye'nin Moldova'da, Moldova'nın da Türkiye'de kültür merkezleri açması öngörülmüyor. Bu çerçevede Yunus Emre Enstitümüz tarafından Kişinev ve Komrat'ta kültür merkezi kurulması planlanıyor.

Anlaşma, kültür merkezlerinin faaliyetlerinin genel çerçevesini düzenlemekte. Bu sayede kültür merkezleri tüzel kişilik kazanmış olacak, arsa, bina ya da geçici yerleşke tahsisi ve inşaat izinlerinde ev sahibi ülkenin destek vermesini sağlıyor.

Yüce Meclisimizin anlaşmanın onaylanmasıyla bu sürece destek vermesini takdirlerinize arz ediyoruz.

Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Teşekkürler.

Şimdi de sözü Yunus Emre Enstitüsü Başkanı Şeref Ateş Bey'e vermek istiyorum.

Buyurun.

YUNUS EMRE ENSTİTÜSÜ BAŞKANI PROF. DR. ŞEREF ATEŞ – Değerli Başkanım, çok kıymetli üyeler; ben de hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Yunus Emre Enstitüsü, Sayın Bakan Yardımcımızın ifade ettiği gibi on yıldır dünyanın farklı coğrafyalarında Türkiye'yle bağ kuran insan sayısını artırmakta, bu noktada da özellikle Türkçe öğretimi başta olmak üzere, kültür-sanat faaliyetleri ve diğer projelerle Türkiye'nin bilinirliğini, tanınırlığını ve itibarını artırıyor.

Biz -özellikle bu anlaşmanın Yunus Emre Enstitüsüne katkısı- 2015'ten beri Komrat'ta Atatürk Kütüphanesini Yunus Emre Enstitüsü destekleriyle yönetiyor ve bu çerçevede de 23 Nisan, 29 Ekim, 19 Mayıs anma etkinliklerinin yanı sıra Gagavuz Yeri'nin özellikle dilinin ve kültürünün yaşatılması... Gagavuz bölgesinde çok büyük oranda bir göç var. Bu göçün bir anlamda orada engellenmesi ve nüfusun orada kalması açısından dil ve kültür çok önemli araçlardan. Özellikle de sadece o bölgede değil, Ukrayna'da da açtığımız kültür merkezinde biz, orada yaşayan Gagavuzları bu anlamda kendi kültür ve dillerini sürdürebilmeleri için destekliyoruz.

Biz aynı şekilde Komrat'ta 2019'da yaptığımız bir anlaşma çerçevesinde Türkoloji Bölümünü destekledik ve Üniversitede de şu anda 2020'den beri Türkoloji Bölümü de faaliyetlerini sürdürmekte.

Bu anlaşma yüce Meclisimiz tarafından onaylandığı takdirde bir taraftan Komrat'taki Atatürk Kütüphanemiz resmî statü kazanacak diğer taraftan da Kişinev'de kültür merkezi açmamızın önünde herhangi bir engel kalmayacak.

Saygılarımla arz ederim.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Teşekkür ederiz.

Şimdi, söz almak isteyen üyelerimizden Aydın Bey sırada.

Buyurun.

AYDIN ADNAN SEZGİN (Aydın) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Ben de hem sizi hem Komisyon üyelerini, ayrıca Dışişleri Bakanlığı temsilcilerini, Sayın Bakan Yardımcısını ve diğer kuruluşların temsilcilerini saygıyla selamlıyorum. Sayın Hocamıza da hem geçmiş olsun diliyorum -haberim yoktu- hem de başsağlığı diliyorum.

Tabii, Moldova'yla ilişkilerimizin geliştirilmesine, daha da geliştirilmesine çok erken başlanmıştı özellikle Gagavuz Yeri'yle ilişkilerin geliştirilmesi 1990'lı yıllardan hemen sonra başlamıştı. Üniversite bünyesindeki çalışmalar dâhil çok yararlı buna diyecek bir şey yok. Ne kadar ileriye gidebilirsek bu aşamada o kadar yararlı olur.

Gagavuz soydaşlarımızın iki ülke arasında köprü oluşturması yaklaşımı da slogandan ibaret değildir, sahici bir temele dayanmaktadır. Bütün bunları tabiatıyla çok önemsiyoruz hem Kışinev'de hem Komrat'ta Yunus Emre Enstitüsünün açılmasını da memnuniyetle karşılıyoruz.

Yalnız Yunus Emre Enstitüleriyle ilgili olarak daha önce bu zeminde veya Genel Kurulda ifade ettiğim bir sorunu yeniden tekrarlamak istiyorum: Yunus Emre Enstitülerinin hem eğitim formatının hem de genel düzenlemesinin ülkeler itibarıyla farklılaştırılması gerekiyor. Yani Ramallah'taki, Moskova'daki, diyelim Amman'daki Yunus Emre Enstitüsüyle Paris'teki, Roma'daki Yunus Emre Enstitüsünün aynı amaca yönelik farklı yöntemler izlemeleri icap ediyor. Oysa izlenimimiz, tek bir formatın takip edildiği; bunu bir ölçüde yanlış görüyorum ve gerekli esnekliğin, ülkeler itibarıyla gerekli esnekliğin gösterilmesinin icap ettiğini düşünüyorum. Bu, bir tespitti.

Şimdi Sayın Bakan Yardımcısına bir sorum olacak.

Sayın Bakan Yardımcısı, Japonya'dan, Özbekistan'dan, Moldova'dan söz ettik, 3'ü de stratejik ortak. Bu stratejik ortak terimi, başka zeminlerde de gayet geniş bir şekilde, âdeta istismar edilircesine kullanılıyor. Siz ne anlıyorsunuz bu stratejik ortaklıktan? Çünkü biz belki eskidik. Yani kavramsal tartışmaya girmek istemiyorum ama stratejik ortak benim zihnimde, sizin bu 3 ülke itibarıyla telaffuz ettiğiniz tanımlamadan muhtemelen farklı. Stratejik ortaklık konusundan, stratejik ortaklık kavramından ne anlıyorsunuz? Sorumu bu şekilde tekrarlıyorum.

Teşekkürler.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Teşekkür ediyorum.

Hişyar Bey, buyurun.

HİŞYAR ÖZSOY (Diyarbakır) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Benim de çok kısaca bir iki görüşüm olacak ve bir de sorum olacak.

Şeref Bey, hoş geldiniz siz de Komisyonumuza.

Şimdi, biz bunu daha önce değişik vesilelerle, Dışişleri Bakanlığı bütçesinde başka vesilelerle de konuştuk. Sayın Bakan Yardımcısı konuşmasında en az 7-8 defa “soydaş” kelimesini kullandı, “Türkoloji” kelimesini defalarca kullandı, Türkoloji, Türkoloji vesaire. Tabii, ben Türkiye'nin bir Kürt vatandaşı olarak soruyorum, 15-20 milyon Kürt yaşıyor bu ülkede ve vergi veriyor bu insanlar. Ben, şu ana kadar yurt dışında katıldığım resmî toplantı, davetler dâhil hiçbir zaman Kürtlere dair, Kürtlerin bu ülkede yaşadığına dair, dilleri, kültürleri, tarihleri olduğuna dair hiçbir şey görmedim. Bilmiyorum, gören oldu mu bilmiyorum ama benim olmadı. Dolayısıyla, şöyle çok yakıcı bir soruyla karşı karşıyayız. Şimdi, bu ülkenin kültürü, dili öyle bir tarif ediliyor ki bu ideolojik bir tariftir, bunun sosyolojik gerçeklikle uzaktan yakından bir alakası yoktur. Yani bir kültürüm var benim de. Bakın, bu Komisyondayım, dilim var ama bunlar bir şekilde Türkiye'de yaşayan kültürlerin, dillerin çeşitliliğini biz özellikle, yurt dışında kesinlikle görmüyoruz. Yine Türkiye'de yapılan kimi durumlarda kısmen de olsa görünür oluyor ama Dışişlerinde inanılmaz bir Türkçülük var, Türk olmak, Türkolojiyi geliştirmek, Türkçeyi geliştirmek, Türk dilini geliştirmek kesinlikle sorun değil bizim açımızdan. Tabii ki geliştirilmesi lazım, tabii ki dış politikada çok önemlidir kültürel diplomasi vesaire fakat bu

ülkede yaşayan diğer herkese olduğu gibi Kürtlerin de bu kadar vergiyi verip, bu ülkeye hizmet edip yurt dışında tamamen görünmez kılınması anlaşılır bir durum değildir. Dolayısıyla, biz buna ret oyu vereceğiz ve şerhimizi de düşeceğiz. Bilinmesini istedim.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Evet...

Ünal Bey, buyurun.

AHMET ÜNAL ÇEVİKÖZ (İstanbul) – Çok teşekkür ederim Sayın Başkan.

Hemen baştan söyleyeyim, biz de bu anlaşmaya muhalefet gösteriyoruz, muhalifiz, olumsuz oy vereceğiz ve muhalefet şerhimiz de var ama bunu açıklamak isterim. Ne Moldova'ya ne Gagauz Yeri'ne ne de Yunus Emre Türk Kültür Merkezlerinin konumuna herhangi bir itirazımız var. Bizim itirazımız, Moldova'da bu faaliyetleri Yunus Emre Türk Kültür Merkezi gösterecek ve bu merkez Yunus Emre Vakfı tarafından kurulup yönetilecek, işletilecek. Şimdi, biz başından beri Yunus Emre Vakfının yapısına itiraz ediyoruz. Hatırlayacaksınız daha evvel de bu hep gündeme getirdi ne zaman Yunus Emre Türk Kültür Merkezlerinden söz edilse Yunus Emre Vakfının yönetim kurulundaki yapıdan şikâyet ettik. Bunu ilk 22'nci Dönemde Beşinci Yasama Yılında Millî Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor Komisyonunda görüşülürken Yunus Emre Vakfı Kanun Tasarısı'na olan itirazımızla dile getirdik. O zaman dedik ki "Karar organı olan mütevelli heyetinde 8 bakan var, diğer üyelerin çoğunluğunu da Bakanlar Kurulu belirliyor, dolayısıyla bu demokratik bir yapı değildir." 26'ncı Dönemde İkinci Yasama Yılında yine Yunus Emre Vakfı Kanunu'nda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı geldi; o da Millî Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor Komisyonunda görüşülüyordu. O zaman da yine Cumhurbaşkanının Vakfın mütevelli heyeti ve yönetim kurulu üzerindeki etkisini vurguladık ve yine bunun demokratik bir yapı olmadığını söyledik. Vakfın Cumhurbaşkanlığı vesayetine alınmak istendiğine işaret ettik. O zaman da Vakfın karar organı olan 11 üyeli mütevelli heyette işte, Kültür Turizm Bakanı var, bazı bakanlıkların müsteşarları vardı. Bunları iki yıldır dile getiriyoruz, Sayın Başkan daha evvel sizin başkanlığımızdaki yine benzer anlaşmalar geldiğinde de hatırlayacaksınız o zamanlarda da dile getirdik.

İki gün evvel çok ilginç bir gelişme oldu, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına Turizmi Teşvik Kanunu'nda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi sunuldu ve bunun içinde Yunus Emre Vakfıyla ilgili düzenlemeler de yer aldı -tabii, ben, burada, Turizm Bakanlığının yetkililerinin de bulunmasını arzu ederdim bu vesileyle- ancak Vakfın yönetim yapısında değişiklik yapılmasını içeren teklife baktığımızda bu "müsteşar" ifadeleri "bakan yardımcısı" olarak düzeltilmiş, yalnız Yunus Emre Vakfına ilişkin değişiklik tekliflerinin amacının "Cumhurbaşkanlığı hükûmet sistemine uyum" olarak açıklandığı vurgulanmış ve Cumhurbaşkanına Vakfın yönetim yapısında değişiklik yapmak üzere sınırsız personel görevlendirme yetkisi verilmiş. Bu da aslında bizim şimdye kadar dile getirdiğimiz endişelerin giderilmesi yerine bu endişeleri daha çok tahkim eden bir nitelik içeriyor. Onun için, biz, bu gerekçelerle bu teklife muhalifiz.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – İsmail Bey, buyurun.

İSMAİL ÖZDEMİR (Kayseri) – Ünal Bey'e cevap mahiyetinde değil ama Sayın Başkanım, bir düzeltme yapma gereği hissettim kendi adıma. Tabii, yeni bir hükümet etme sistemine geçtik dolayısıyla yeni hükümet etme sisteminde kanun tekliflerini milletvekilleri ve Meclisin kendisi veriyor ve Meclis bünyesinde çıkan kanun teklifleri yürürlüğe giriyor. Dolayısıyla, Ünal Bey'in bahsettiği konuyla alakalı zannedirim ana muhatap, milletvekillerin ve Meclisin kendisi olsa gerek.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Sayın Erozan, buyurun.

AHMET KAMİL EROZAN (Bursa) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Tabii, bizim önümüze gelen uluslararası anlaşmalar birden çok dilde yazılıyor ve bunun sonucu olarak bu örneğinde de Türkçe, Romence ve İngilizce yazılıyor. Ancak bu metinler birbirinin aynı olamaz yani Türk versiyonları dediklerimizde “Türkiye Cumhuriyeti” olarak başlaması lazım anlaşmanın, metin içinde de öyle gitmesi lazım, Moldova örneğinde de “Romence” diye gitmesi lazım. Bize onaya gelen Türk versiyonu değil Moldova versiyonu. Nasıl yapacağız biz bunu şimdi? Bu versiyonu Moldova onayladı, bizde “Moldova Cumhuriyeti...” diye başlıyor önümüzdeki metin. Dolayısıyla, benim istirhamım 1’inci sayfadaki başlığın olması gerektiği şekilde düzeltilmesi, ayrıca girizgâhtaki 1’inci, 2’nci cümlelerdeki sıralamanın da “Türkiye Cumhuriyeti” başta gelecek şekilde yeniden tanzimi gerekir, eğer bunu yapabiliyorsa arkadaşlar yapsınlar yoksa ben bir Moldova metnini onaylayamayacağımı beyan eder ve şerh koyarım.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Evet...

Yavuz Bey, zannederseniz bolca soruyla, süre sizin.

Buyurun.

DIŞİŞLERİ BAKAN YARDIMCISI YAVUZ SELİM KIRAN – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Öncelikle, Aydın Bey’in sorusuna cevaben kendisinin “Biz eskidik ama...” diye bir tabiri oldu biz büyükelçilerimizin, diplomatlarımızın eskimediğini düşünüyoruz, onların tecrübelerinden her zaman istifade etmeyi önemsiyoruz. “Stratejik ortaklık” kavramından ne anladığımızı sordu. Bu, tabii, bir irade beyanı ve ülkelerle ikili iş birliğine ve her bir ülkenin kendi bölgesinde hem ikili anlamda hem bölgesel anlamda gerekse üçüncü ülkeler nezdinde yapacağımız iş birliği bakımından ihtiva ettiği önemi kabul eden ve bu önem çerçevesinde ikili ilişkilerimizi geliştirme iradesini ortaya koyan bir kavram. Bu çerçevede, son yıllarda 27 ülkeyle sadece Moldova, Özbekistan veya Japonya değil 27 ülkeyle bugün yüksek düzeyde stratejik iş birliği konsey mekanizmamız var, yine 4 ülkeyle hükümetler arası mekanizmamız var. Bu mekanizmalarla birlikte hem siyasi anlamda hem ekonomik anlamda hem de pek çok alanda ilişkilerimizi her düzeyde geliştirme iradesini ortaya koyuyoruz. Nitekim, bugün görüştüğümüz 3 ülkeyle de ilişkilerimizin farklı alanlarda geldiği seviyeyi birkaç örnekle ifade ettim. Diğer 27 ülkeyle de aynı şekilde bu mekanizmaları ihdas ettikten sonra, ilişkilerimizin gelişim seyrininin de hızla güçlendiğini ve derinleştiğini görüyoruz. O yüzden bu mekanizmaları da önemsemeye de devam edeceğiz.

Hişyar Bey’in “soydaş” kavramına itirazı oldu. Biz soydaşlarımızla dünyanın neresinde olursa olsun, soydaş ve akraba topluluklarımızla yan yana olmayı, onları desteklemeyi her şeyden önce temel bir öncelik olarak görüyoruz, görmeye de devam edeceğiz. Ama bu demek değildir ki tabii ki, bizim bu politikamızda hiçbir zaman özellikle kültürel diplomasi faaliyetlerimizde hiçbir din, dil ve etnik ayırım gözetmeksizin yurt dışındaki bütün varlığımızı, yurt içinde de aynı şekilde bütün varlığımızı, zenginliklerimizi yaşatmak, güçlendirmek, onlara sahip çıkmak bizim boynumuzun borcu. Bu çerçevede, özellikle kültürel diplomasi faaliyetlerimizi UNESCO, Birleşmiş Milletler ve pek çok uluslararası platformlarda ülkemizin ortak bir zenginliği olarak temsil etmeye devam ediyoruz. Örnek vermek gerekirse bugün Ani Harabeleri, bugün Demir Kilise, pek çok farklı kültürlerle ait değerleri ve zenginlikleri de yaşatmak ve yaşatılmasının önünü açmak için çalışmaya devam ediyoruz.

Sayın Erozan'ın ifade ettiği husus, elbette Komisyonumuzun raporu tamamlanmadan, Komisyonumuzda düzelterek, arz edebileceğimiz takdim edebileceğimiz bir husus. O düzeltmeyi de Sayın Başkanım, uygun görürseniz anlaşma uygun bulunduğu takdirde, rapor yayınlanmadan önce biz Komisyonumuzun takdirine düzelterek, Türkiye Cumhuriyeti'ni öne koyarak bu hatayı düzeltmiş oluruz ve Komisyonumuzun takdirine bu şekilde arz ederiz.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Şeref Bey, sizin de eklemek istediğiniz bir şey var mı? Yunus Emre Enstitüsüyle ilgili de bir eleştiri geldi, siyasi olan tarafına değil tabii ki, o bizim.

YUNUS EMRE ENSTİTÜSÜ BAŞKANI PROF. DR. ŞEREF ATEŞ – Evet yani...

Sayın İsmail Özdemir Beyefendi'nin söylediği gibi o tabii siyasi ve kanun tarafı değerli vekillerimizin katkılarıyla oluşturulan kısım. Diğer taraf da özellikle Aydın Bey'in eleştirileri çok kıymetli. Biz Yunus Emre Enstitüsü olarak hakikaten bunu sağlamaya çalışıyoruz. Dolayısıyla, özellikle danışma kurulumuz bu ay, 5 Martta İstanbul'da toplandı, çok geniş bir katılımı, sanatçılar, edebiyatçılar, sinemacılar ve aynı zamanda kamu görevlilerinden oluşan bir ekiple bir tavsiye kararları listesi çıkarıldı ve ona göre de programlar ve stratejik plan her yıl yeniden düzenleniyor. Bu anlamda da tabii ki Batı'da, sizin ifade ettiğiniz gibi Paris'te, Roma'da yapılan ile Japonya ya da Afganistan'da yapılan benzer olmamalı. Yunus Emre Enstitüsü çalışanları on yıldır bunları sürekli geliştiriyor. Bunu da ülkemiz açısından önemli bir katkı olarak görüyorum; hem insan kaynağı yetişiyor hem de bu yöntemleri öğreniyoruz ve inşallah daha da güzel olacak diye ümit ediyorum.

Saygılar sunuyorum.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Teşekkür ediyorum.

Başka söz almak isteyen üyemiz var mı? Yok.

Teklifin tümü üzerinde görüşmeler tamamlanmıştır.

Teklifin maddelerine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Teklifin 1'inci maddesini okutuyorum:

**TÜRKİYE CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ İLE MOLDOVA CUMHURİYETİ
HÜKÜMETİ ARASINDA KARŞILIKLI KÜLTÜR MERKEZLERİNİN KURULUŞU
VE FAALİYETLERİNE İLİŞKİN ANLAŞMANIN NOTALARLA BİRLİKTE
ONAYLANMASININ UYGUN BULUNDUĞUNA DAİR KANUN TEKLİFİ**

MADDE 1 – (1) 30 Aralık 2019 tarihinde Ankara'da imzalanan “Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Moldova Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Karşılıklı Kültür Merkezlerinin Kuruluşu ve Faaliyetlerine İlişkin Anlaşma”nın “Notalar”la birlikte onaylanması uygun bulunmuştur.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 2 – (1) Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 3 – (1) Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Teklifin tümünü oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Özel sözcülerle ilgili önergeyi okutuyorum:

Dışişleri Komisyonu Başkanlığına

(2/3056) esas numaralı Kanun Teklifi'nin Komisyon raporu hakkında Bursa Milletvekili Atilla Ödünç, Karabük Milletvekili Niyazi Güneş, Balıkesir Milletvekili Mustafa Canbey, Ankara Milletvekili Asuman Erdoğan'ın özel sözcüler olarak atanmasını teklif ederim.

Akif Çağatay Kılıç

İstanbul

Dışişleri Komisyonu Başkanı

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Komisyon raporuna muhalefet şerhi koymak isteyen üyelerimiz varsa 2 Nisan 2021 Cuma günü saat 17.00'ye kadar muhalefet şerhlerini iletmeleri gerekmektedir.

Yunus Emre Enstitüsü temsilcilerine teşekkür ediyoruz.

Şimdi gündemimizin 4'üncü ve son maddesine geçiyoruz. Ona müteakip bürokrat arkadaşlar ayrıldıktan sonra Hişyar Bey'in, Utku Bey'in söz talepleri vardı; onları değerlendireceğiz.

4.- Cıvaya İlişkin Minamata Sözleşmesinin Beyan ile Birlikte Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/2226) (*****)

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Cıvaya İlişkin Minamata Sözleşmesinin Beyan ile Birlikte Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi.

(2/2226) esas numaralı Kanun Teklifi 18 Eylül 2019 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisine sunulmuş ve 7 Ekim 2019 tarihinde Komisyonumuza havale edilmiştir.

İlk sözü Dışişleri Bakanlığı temsilcisine veriyorum.

Yavuz Bey, buyurun.

DIŞİŞLERİ BAKAN YARDIMCISI YAVUZ SELİM KIRAN – Sayın Başkanım, sera gazı emisyonlarında tarihsel sorumluluğu yok denecek kadar az olan ülkemiz, çevre ve iklim sorunlarıyla mücadelede ön sıralarda yer alıyor.

Çevre sorunlarının çözümünü küresel boyutuyla bütün ülkelerin iş birliğiyle yürütülen uzun vadeli politikalarda görüyoruz. Ulusal İklim Değişikliği Stratejisi ve Eylem Planı ve İklim Değişikliği Uyum Stratejisi ve Eylem Planı'mızı UFUK 2030 ve 2050 hedefleri doğrultusunda güncelledik.

İklim değişikliği karşısında daha dirençli bir ekonomik yapı oluşturmak için çalışıyoruz. Barcelona ve Bükreş Sözleşmelerine aynı zamanda taraf olan tek ülkeyiz. Barcelona Sözleşmesi'nin 22'nci Taraflar Toplantısı'na önümüzdeki aralık ayında ev sahipliği yapacağız, dönem başkanlığı iki yıl süreyle ülkemizde olacak.

Çevre konularındaki çalışmalarımızı da bu minvalde sürdürüyoruz. Millî Ağaçlandırma Günü kapsamında Sayın Cumhurbaşkanımızın himayelerinde gerçekleştirilen Geleceğe Nefes Projesi öne çıkan bir girişimimiz. 11 Kasım 2019'da Türkiye genelinde 11 milyon fidanı eş zamanlı dikerek Guinness Rekorlar Kitabı'na girdik. 30 ülke bu kampanyamıza katıldı. Sayın Bakanımız da aynı gün Azerbaycanlı mevkidaşıyla birlikte Bakü'den canlı bağlanarak bu girişime destek verdi. Böylece "Geleceğe Nefes" girişimimiz uluslararası bir mekanizma hâlini de aldı.

2014'te imzaladığımız Minamata Sözleşmesi, dünya üzerinde cıva kirliliğini yok etmeyi ve cıvadan kaynaklı sağlık risklerini ortadan kaldırmayı amaçlıyor. Sözleşme kapsamında taraf ülkelerden cıva madenciliğini ve cıva içeren zararlı ürünlerin üretim, ithalat ve ihracatının yasaklanması bekleniyor.

***** (2/2226) esas numaralı Kanun Teklifi tutanağa eklidir.

Büyük sanayi tesislerinin cıva salınımlarını azaltması, mümkünse tamamen ortadan kaldırması hedefleniyor. Cıva içeren termometre, tıbbi cihazlarda kullanılan piller, cıva içeren aşılarda ise sözleşme kapsamı dışında tutulan istisnai ürünler arasında yer alıyor. Sözleşme kapsamında cıva üretim, ithalat ve ihracatının yasaklanması, atık ve stok envanterinin oluşturulması gibi tedbirlerin yer aldığı ulusal bir plan hazırlanması gerekiyor.

Ülkemizde 1970'lere kadar faal olan cıva sanayisi, alınan önlemler ve yapılan düzenlemeler sonucunda kademeli olarak durduruldu. 90'lı yıllar içinde birçok cıva madeni kapatıldı, artık madenlerimizden cıva çıkartılmıyor.

Çevre ve Şehircilik Bakanlığımızın yönetmelikleriyle cıva içeren bazı ürünlerin kullanımına yasaklar getiriliyor, kimyasal maddelerin üretim süreçlerinde de cıva kullanımı sınırlandırılıyor. Sözleşmede belirtilen maddeleri imal eden firmalarımız üretimlerinde cıva kullanmıyor. Bazı kimyasalların üretimi sırasında oluşan cıva sorunları ise Çevre ve Şehircilik Bakanlığımızın yayımladığı yönetmeliklerle sınırlandırılmış durumda.

Nisan 2017'de taraf olduğumuz Rotterdam Sözleşmesi çerçevesinde tehlikeli kimyasal ithalatında belirli yasaklama ve ön bildirim süreçlerini içeren bir sistem oluşturduk. Minamata Sözleşmesi'nin onaylanması Rotterdam Sözleşmesi kapsamındaki yükümlülüklerimiz arasında yer alıyor. Bu nedenle tehlikeli kimyasalların yasaklanması ve ticaretin sınırlı şekilde gerçekleştirilmesi için bu sözleşmeyi de onaylamamız önem taşıyor. Bugün itibarıyla 129 ülke bu sözleşmeyi onayladı.

Sözleşmenin onaylanması konusunda yüce Meclisimizin desteğini takdirlerinize arz ediyor, teşekkür ediyorum.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Teşekkür ediyorum.

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı temsilcisi Eyyüp Karahan Bey, buyurun.

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI ÇEVRE YÖNETİMİ GENEL MÜDÜRÜ EYYÜP KARAHAN – Saygılar sunuyorum.

Sayın Bakan Yardımcımızın söylediklerini söylemek tekrar olacaktır ama biz Minamata Sözleşmesi'yle ilgili, cıvayla ilgili Bakanlık olarak çalışmalarımızı sürdürüyoruz. Zaten sözleşmenin getirdiği birçok yasaklamalar bizim diğer mevzuatımızda, ilgili mevzuatlarımızda düzenlenmiş bulunmakta. Dolayısıyla, bu sözleşmenin onaylanarak yürürlüğe girmesi Çevre ve Şehircilik Bakanlığı açısından önem arz ediyor.

Ben saygılar sunuyorum.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Teşekkür ediyorum.

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı temsilcimiz Öztürk Bey, sizin eklemek istediğiniz bir şey var mı?

Buyurun.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI DIŞ İLİŞKİLER GENEL MÜDÜR VEKİLİ ÖZTÜRK SELVİTOP – Efendim, teşekkür ediyoruz biz de.

Bakanlığımıza şu anda aktif durumda olan 1 adet cıva işletme izni var, bu da bir kompleks cevher işletme, yani altın, bakır, gümüş ve cıva kapsamında verilmiş durumda. Bu da en son on yıl önce üretim ve satış yapmış. Onun dışında herhangi bir cıva üretimiyle ilgili bir faaliyetimiz bulunmamaktadır.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Peki, teşekkür ediyorum.

Söz almak isteyen veya soru sormak isteyen Komisyon üyemiz?

Ünal Bey, buyurun.

AHMET ÜNAL ÇEVİKÖZ (İstanbul) – Sayın Başkanım, çok teşekkür ederim.

Biz, bu anlaşmayı onaylıyoruz. Bu anlaşmayla ilgili herhangi bir ifadem yok. Yalnız, bu vesileyle, çevre konusundaki duyarlılığımızı gösteren bu anlaşmadan hareketle başka bir konuya işaret etmek istiyorum, o da Paris İklim Anlaşması. Biliyorsunuz, yakında bir iklim zirvesi düzenlenecek ve bu iklim zirvesine de Sayın Cumhurbaşkanı da davet edildi. Paris İklim Anlaşması'nı imzaladığı hâlde onaylamayan 6 tane ülke var. Nasıl bir ligin içinde olduğumuzu hatırlatmak maksadıyla o ülkeleri de saymak isterim: Bunlar, Suriye, Irak, İran, Yemen, Eritre ve Türkiye. Biz, Paris İklim Anlaşması'nın...

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Amerika çıkmamış mıydı oradan?

KAMİL AYDIN (Erzurum) – İmzalayıp çıkan...

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – İmzalayıp çıkanlar da olduğu anlamında.

AHMET ÜNAL ÇEVİKÖZ (İstanbul) – Tekrar girdi.

Onun için bu Paris İklim Anlaşması'na Türkiye'nin en kısa zamanda önce Komisyonumuzda, ardından da Genel Kurula gelerek onay verilmesinin çok önem taşıdığını, özellikle çevreye duyarlılık açısından, hazır gündemde civalarla ilgili konu varken dile getirmek istedim.

Çok teşekkür ederim.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Teşekkür ediyorum.

Utku Bey, buyurun.

UTKU ÇAKIRÖZER (Eskişehir) – Teşekkür ederim.

Ben de Ünal Bey gibi aynı şekilde... Tabii ki bu anlaşmanın buraya gelmiş olması, ki gecikmeli bir şekilde... Bakın, 2014'te imzalamışız. Anlaşmanın genel gerekçesine baktığımızda, ülkelerin 2020 yılına kadar bazı ürünleri şu noktaya, bu noktaya getirmesi diyor. Biz 2021'de Komisyona getirebilmişiz. Süratle Parlamentodan geçirmemiz gerekiyor. Benzer şekilde de Paris İklim Anlaşması'nı da bence süratle yine Komisyondan ve Genel Kuruldan geçirerek hayata geçirmemiz gerektiğine inanıyorum.

Ben, bir konuya dikkat çekeceğim. Sayın Enerji Bakanlığı temsilcisi dedi ki: "Bir tane maden var." Ancak anlaşmanın ekleri olsun, bu Minamata'yla ilgili sivil toplumun yürüttüğü kampanya olsun, oraya baktığımızda, sadece cıva madeni üretmekle çevreye zarar vermiyorsunuz. Mesela "Cıva ve cıva bileşiklerinin atmosfere emisyonlarının noktasal kaynak listesi" diye bir ek var, diyor ki: "Kömürle çalışan elektrik santralleri, kömürle çalışan endüstriyel kazanlar, demir dışı metallerin üretiminde kullanılan döküm ve pişirme işlemleri, atık yakma tesisleri..." Şimdi, buralar var. Ayrıca, yine, altın madenciliğinde biliyorsunuz cıva kullanılıyor ve hep, işte, biz Türkiye'nin birçok yerinde -eminim ki değerli milletvekillerimizin seçim bölgelerinin olduğu birçok yerde, ki Eskişehir'de var mesela- bu çok kaygı uyandırıyor. Dünyanın değişik yerlerinde bu tür madencilik yapılırken oluşturulan, "atık göleti, barajı" deniyor biliyorsunuz. Onun içinde hep siyanürden bahsedilir ama işte, orada birçok madenin, zehirli madenin atığı orada oluyor. Onların toprağa sızması, suya sızması en büyük felaket olarak adlandırılıyor. Dünyada bunun üzücü örnekleri de yaşandı maalesef ve biz her seferinde diyoruz ki, tabii ki madencilğe karşı değiliz ama bu şekilde özellikle altın meselesinde ve kömürlü termik santraller konusunda, burada işte, insan sağlığına, doğaya, hayvan sağlığına, tarıma, toprağa zarar verilmemesi lazım. Ama gördüğümüz kadarıyla buna pek riayet edilmiyor. Bu ÇED raporları olsun ve diğer onaylar olsun, basmakalıp bir şekilde onaylanıyor ve gerçekten çok büyük doğal felaketlerle karşı karşıya kalma riskiyle birçok yöremiz yani ben Eskişehir'den bahsediyorum ama Balıkesir'i katın, işte, Kütahya'yı katın, sizlerin bölgesinde de vardır. Bu noktada, bizim, gerçekten eğer denetimse

denetimlerin maksimum şekilde yürütülmesi lazım ve insanların yaşam alanlarına ve onları, yaşam alanlarını besleyen işte, su projelerine vesaire yakın bölgelerde bu madenciliğin yapılmasına izin verilmemesi lazım.

Çok teşekkür ediyorum.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Teşekkür ediyorum.

Hişyar Bey, sizin bir söz talebiniz var zannedersen, buyurun.

HİŞYAR ÖZSOY (Diyarbakır) – Evet, çok teşekkür ederim.

Çok kısaca, Utku Bey'in dikkat çektiği noktaya ben de dikkat çekmek istiyorum. Yani yedi yılda Komisyona gelebilmiş, gecikmiş ama emeğinize sağlık, elinize sağlık, çok hayırlı bir anlaşma olmuş. O açıdan, biz, tabii ki bunu sonuna kadar destekliyoruz; ekoloji, çevre konusunda özellikle hassasiyet sahibiyiz.

Ünal Bey'in de bu iklim şartı konusunda, bu tartışma Avrupa Konseyi Parlamenterler Meclisinde de gündeme geldi biliyorsunuz, orada da Konsey üyesi olup da bunu onaylamayan tek ülke Türkiye. Bu, çok ilginç bir durum tabii. Yani az önce o saydığımız ülkelerden daha iyisini hak ediyor Türkiye vatandaşları. Yani niye bu konuda bu kadar ayak direme var, onu anlamak zor. Hele hele önümüzdeki dönemde biliyorsunuz, yani dünya genelinde çevreye dair, ekolojiye dair, iklime dair kaygılar çok ön plana geçecek, birçok siyasi parti sadece bu tür durumlar için kurulmuş durumda. Dolayısıyla, bu anlaşma vesilesiyle umarım, bu alanda başka çalışmalar da olur. Biz ekolojiyi, çevreyi koruyan her türlü anlaşmaya sonuna kadar destek veriyoruz.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Aydın Bey, buyurun.

AYDIN ADNAN SEZGİN (Aydın) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Tabii ki bu cıvaya ilişkin metni, sözleşmenin onaylanmasını destekliyoruz ama madem Paris İklim Anlaşması'ndan söz edildi. Tabiatıyla biz de bu anlaşmanın Komisyon ve Meclis tarafından, Genel Kurul tarafından -özellikle 23 Nisan toplantısını da göz önünde bulundurarak- bir an önce onaylanmasını diliyoruz, talep ediyoruz hatta. Bu durum, Türkiye'nin imzacı olup da hâlâ onaylamamış olması hem vatandaşlarımız açısından haksızlık hem de çok net, açıkça kabul etmek lazım Türkiye'nin itibarı bakımından aşındırıcı bir durum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Teşekkür ediyorum.

Asuman Hanım, buyurun.

ASUMAN ERDOĞAN (Ankara) – Çok teşekkür ederim Başkanım.

Paris İklim Anlaşması'yla ilgili bizim de APA'da görüştüğümüz ülkeler arasında geçen bir konu olduğu için söz almak istedim. Burada Dışişleri anlamında gerçekten çok tecrübeli üyelerimiz var ama Paris Anlaşması'ndaki haksızlıktan hiç bahsetmeden hani Paris Anlaşması'nın bir an önce onaylanmasını söylemek yani bilemiyorum benim için farklı bir durum oldu. Çünkü bizim Rusya'yla yaptığımız görüşmelerde de Rusya'nın da -yine gelişmiş ülke kategorisinde olmasının ortaya koyduğu sıkıntıdan dolayı- Paris Anlaşması'ndan duyduğu rahatsızlık var, bunu gündeme getirip istişarelerde bulunduk. Yani Türkiye'nin gelişmiş ülke grubunda yer almasının ortaya koyduğu en büyük sıkıntı, bildiğimiz gibi öngörülen yardımlardan istifade edememesi. Yani durum böyleyken bunu bile bile Paris Anlaşması'nın onaylanması gerçekten çok anlamlı bir süreç olmasa gerek.

Tabii, Paris Anlaşması'nın onaylanmasının getireceği etkiler bizim için, gelecek jenerasyonlar, gelecek nesiller için, çocuklarımız için çok kıymetli, bunun hepimiz farkındayız ama bu durumla ilgili bence bulunduğumuz komisyonlarda gerekli görüşmeleri yapmanın -bizim APA'da yaptığımız gibi- kıymetli olduğunu düşünüyorum, bunu dile getirmek istedim Başkanım.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Teşekkür ediyorum.

Evet, Yavuz Bey, buyurun.

DIŞİŞLERİ BAKAN YARDIMCISI YAVUZ SELİM KIRAN – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Esasen Asuman Hanım'ın bıraktığı yerden devam edeceğim, Paris Anlaşması'ya ilgili. Burada, bizim, Paris Anlaşması'nın ve iklim değişikliğiyle mücadelede ülkemizin yükümlülüklerini yerine getirme konusunda en ufak bir hassasiyet eksikliğimizin olmadığını vurgulamak isterim. Bizim itirazımız, burada, Türkiye'ye yapılan haksızlıktır, Türkiye'nin adil bir muamele görmemesine ve bu çerçevede gelişmiş ülkeler kategorisinin sınıflandırıldığı Ek-I listesine koyulmasıdır. Burada, Türkiye'nin, tabii, OECD üyeliği sebebiyle Ek-I'e koyulduğunu anlıyoruz ama daha sonra OECD üyesi olup da Ek-I'de yer almayan ülkelerin de olduğunu görüyoruz. Yine, G20 içerisinde olup da dünyayı en çok kirleten ülkelerin de pek çoğunun bu listede yer olmadığını görüyoruz. Buna rağmen küresel sera gazı emisyonlarında en az sorumluluğu olan ülkelerin başında gelen Türkiye'nin Ek-I listesine dâhil edilip burada adil olmayan bir muameleye tabi tutulması bizim bu Paris Anlaşması'yla ilgili itirazımızın temel sebebidir. Bizim iklim değişikliğiyle mücadeleye en ufak bir itirazımız ve bu konuda en ufak bir tereddüdümüz yoktur, tereddüdümüz ve itirazımız bu Ek-I listesinde Türkiye'nin yer almasıdır ve bu Ek-I'den Türkiye'nin çıkarılarak eşit bir muamele görme konusunda ve adil bir sorumluluk yüklenilmesi konusunda ülkemize mücadelemiz devam edecek. Kasım ayında, şimdi, 26'ncı Taraflar Konferansı düzenlenecek Glasgow'da. Bu kapsamda da biz Paris Anlaşması'nda Ek-I'den çıkarılma konusundaki beklentimizi dile getirmeye devam edeceğiz.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Teşekkür ediyorum.

Buyurun.

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI ÇEVRE YÖNETİMİ GENEL MÜDÜRÜ EYYÜP KARAHAN – Bakan, Türkiye'de altın madenciliğinde cıva kullanılmıyor yani bunu özellikle belirtmek isterim. Yani Türkiye'de bu konuda bir düzenleme var ve altın madenciliğinde kesinlikle kullanılmıyor. Emisyonlarda da bizim Sanayi Kaynaklı Hava Kirliliğinin Kontrolü Yönetmeliği'mizde de cıvayla ilgili düzenlememiz, sınır değerlerimiz var ve bu sınır değerlerimizi biz Bakanlık olarak ciddi anlamda takip ediyoruz ve bu konuda da bir kontrolümüz var.

Bunu özellikle belirtmek istedim.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Teşekkür ediyorum. Kayıtlara geçmiş oldu.

Evet, teklifin tümü üzerindeki görüşmeler tamamlanmıştır.

Teklifin maddelerine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Teklifin 1'inci maddesini okutuyorum:

**CIVAYA İLİŞKİN MİNAMATA SÖZLEŞMESİNİN BEYAN İLE BİRLİKTE
ONAYLANMASININ UYGUN BULUNDUĞUNA DAİR KANUN TEKLİFİ**

MADDE 1- (1) “Cıvaya İlişkin Minamata Sözleşmesi”nin beyan ile birlikte onaylanması uygun bulunmuştur.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Bu noktada bir önergemiz var. Onu da okutup ondan sonra her ikisini birlikte oylayacağım.

Önergeyi okutuyorum:

Dışişleri Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/2226) esas numaralı Kanun Teklifi'nin 1'inci maddesinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederim.

“MADDE 1- (1) 24 Eylül 2014 tarihinde New York'ta imzalanan Cıvaya İlişkin Minamata Sözleşmesi'nin beyan ile birlikte onaylanması uygun bulunmuştur.”

Ahmet Berat Çonkar

İstanbul

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Kabul edilen önerge doğrultusunda değiştirilen 1'inci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Teklifin 2'nci maddesini okutuyorum:

MADDE 2- (1) Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Teklifin 3'üncü maddesini okutuyorum:

MADDE 3- (1) Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Teklifin tümünü oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Özel sözcülerle ilgili önergeyi okutuyorum:

Dışişleri Komisyonu Başkanlığına

(2/2226) esas numaralı Kanun Teklifi'nin Komisyon raporu hakkında Ankara Milletvekili Asuman Erdoğan, Bursa Milletvekili Atilla Ödünç, Balıkesir Milletvekili Mustafa Canbey, Karabük Milletvekili Niyazi Güneş'in özel sözcüler olarak atanmasını teklif ederim.

Akif Çağatay Kılıç

İstanbul

Dışişleri Komisyonu Başkanı

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Komisyon raporuna muhalefet şerhi koymak isteyen üyelerimiz varsa 2 Nisan 2021 Cuma günü saat 17.00'ye kadar muhalefet şerhlerini iletmeleri gerekmektedir.

Bu noktada, Bakanlık temsilcilerimize teşekkür ediyorum.

Yavuz Bey, sizi biraz daha misafir edelim. Yavuz Bey'in haricindeki tüm bürokrat arkadaşlara teşekkür ediyoruz.

Gündeme geçmeden önce Utku Bey ve Hişyar Bey'in söz talepleri olmuştur. Sayın Erozan'ın da bir söz talebi var.

Ben özellikle bürokrat arkadaşların ayrılmasından sonra görüşmeyi yapmak istedim çünkü anladığım kadarıyla siyasi bazı konular konuşacağız, onu da bürokrasinin önünde konuşmamız doğru olmaz diye düşündüm.

Utku Bey, buyurun.

IV.- AÇIKLAMALAR

1.- Eskişehir Milletvekili Utku Çakarözer'in, AB'nin geçen hafta yapılan zirvesindeki Türkiye'yle ilgili karara, büyükelçiler kararnamesine ve yurt dışında konsolosluklarda pasaportla ilgili yaşanan sıkıntılara ilişkin açıklaması

UTKU ÇAKIRÖZER (Eskişehir) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Ben, aslında, tabii, Sayın Bakan Yardımcısına soracağım ama Bakanlıkla ilgili konular, yardım alması gerekirse teknik kadrosundan -belki gerekebilirdi- ama sizin takdirinizle... Konular bilmediği konular değil zaten.

Birkaç hususu soracağım. Birincisi -aslında size geçmişte de gündeme getirmiştik, Sayın Ünal Çeviköz de söyledi “Türkiye’yi ilgilendiren önemli konularda, komisyonlarda bunu öncesinde ya da sonrasında konuşalım.” diye ama bunu bir türlü yapamadık- mesela, bir Avrupa Birliği zirvesi sonucu oldu. Dışişleri Bakanlığının bir değerlendirmesini gördük “Olumlu ortam oluşturma gayretini memnuniyetle karşılıyoruz.” şeklinde ama zirveden çıkan metne baktığımızda, ortaya çıkan fevkalade kaygı verici unsurlar var o metinde ve o zirve metni sonrasında önümüzdeki günlerde yine AB’nin lider kadrosu Türkiye’ye gelecek, temaslarda bulunacak devletin üst düzey yetkilileriyle. Bu konuda ortaya çıkan, en azından bizim gördüğümüz, mesela Türkiye’nin adaylık sürecinden bahsedilmemesi, Türkiye’nin isminin dahi geçmeden “Doğu Akdeniz” diye bir başlık altında ele alınıyor olması. Aslına bakarsanız, hakkımız olan, gümrük birliğinin güncellenmesi gibi bir konunun birçok yine yeni koşula bağlanması. Bunların arasında da onların “provokatif” ya da “illegal hareket” “tek taraflı hareket” dediği, aslında meşru haklarımızın savunması olan, gerek Doğu Akdeniz’de gerek Ege’de gerekse Kıbrıs’taki haklarımızın korunmasından bizim sarfınazar etmemiz beklentisi, bunun yaptırımlara bağlanması vesaire gibi... Bu konuların hem Komisyonumuzda -olabiliyorsa Sayın Bakanın katılımıyla- daha önce Sayın Çeviköz’ün ifade ettiği gibi, Avrupa Birliği Komisyonumuzun da belki katılımıyla değerlendirilmesi gerekir. Ama Sayın Bakan Yardımcısına ve onun aracılığıyla tabii ki iktidara şu çağrıda bulunmak istiyorum, gelecek olan AB yetkililerine şu hususun net bir şekilde vurgulanması gerekiyor: Bir, biz tam üye aday olan bir ülkeyiz. Biz sadece Suriyelileri ülkesinde barındıran bir bölge ülkesi değiliz. Bunun net bir şekilde artık kayda geçirilmesi lazım. Bizim ahde vefa ilkesi geçerliyse eğer hâlâ, biz gerçekten aday ülke statüsündeyiz. Doğrudur, bu, bazen Avrupa’nın, bazen bizim kendi içimizde yaşanan sorunlarla gecikmiş, bir şekilde durmuş olabilir, kesintiye uğramış olabilir ama bu bizim kazanılmış bir hakkımız, buradan geri dönülmesi kabul edilmez.

İkincisi de gerek Doğu Akdeniz’de gerek Kıbrıs’ta Kıbrıs Türkünün, KKTC’nin ve kendi egemenlik haklarımızın kararlılıkla savunulacağına ifade edilmesi lazım. Neden bunu vurgulamak zorunda hissediyorum? Çünkü ben dinliyorum Merkel’i, diyor ki: “Tavizler verdiler.” Dinliyorum Borell’i: “Önemli tavizler verdiler.” Okuyorum uluslararası ajansları: “Yumuşadı Türkiye.” Neyde yumuşadı? Oruç Reis’i neden göndermiştik, niye geri çektik? Hangi kazanımı sağladık? O yüzden bunların da kamuoyuyla paylaşılması lazım. Rumlar kaynakların paylaşımı konusundaki tek taraflı taleplerinden vaz mı geçtiler, “Kıbrıs Türkleriyle paylaşmaya hazırız.” mı dediler ki, biz Oruç Reis’i, Barbaros’u vesaireyi geri çektik? Hangi tavizler verildi? Bunların kamuoyuyla paylaşılması lazım.

Bir de Bakanlığın sizin de uhdenizde olduğunu tahmin ettiğim bir hususla ilgili de birkaç konuyu gündeme getirip sonuçlandıracağım. Malumunuz, bir süre önce geniş bir büyükelçiler kararnamesi oluşturuldu. Atanan büyükelçiler peyderpey Cumhurbaşkanlığı kararnamelerinin yayınlanmasını müteakip görev yerlerine gitmekte. Esasında, henüz karşı tarafın agremanı alınmadan atanmasına karar verilen büyükelçilerin isimlerinin basına, kamuoyuna derhâl duyurulmasının doğru bir uygulama olup olmadığı hep tartışılmaktadır ama Hükümetinizin bu yöntemde bir beis görmediğini anlıyoruz. Atanan isimler önceden duyurulduğu için, tabii, soracağımız bazı merkezlere gönderilmesine karar verilen büyükelçi adaylarının agremanlarının alınıp alınmadığını da bilemiyoruz. Agremanlar alındıysa durum elbette daha da tatsız. Basına da yansıdığı üzere Bakü ve Berlin'e atanmasına karar verilen 2 büyükelçinin kararnameleri aradan oldukça uzun bir süre geçmesine rağmen henüz yayınlanmadı. Bu durum doğal olarak akıllara bazı sorular getirmekte. Bu isimlere acaba karşı taraftan bir sebeple agreman alınamadı mı, yoksa daha önce vurguladığım üzere agreman alınmasına rağmen yerlerine başkalarının gönderilmesine mi karar verildi?

Bunu şu nedenle soruyorum: Geçmişte bir örneği var. Prag'a bir kariyer memuru, bir büyükelçinin atanması söz konusuydu, atanmıştı, agreman alınmıştı ama biliyorsunuz sonradan bu isim değiştirildi ve tartışmalı bir biçimde Egemen Bağış bu merkeze atandı. Partimizin bu atamaya ilişkin görüş ve değerlendirmeleri malumunuzdur. Bu yüzden acaba bu kez de son dakika Bakanlık harici bazı isimlerin atanması yoluna mı gidilecek? Bu konuyu merak ediyorum.

İkincisi de merkezde -yani "merkez" diyorsunuz- Ankara'da hiçbir görev verilmeden bekletilen büyükelçi sayısını sizden bizimle paylaşmanızı rica edeceğim. Benim kendi kaynaklarımdan ulaşabildiğim 40'ı geçtiği şeklinde. Merkezde 40'ın üzerinde kariyerden yetişme büyükelçi varken Bakanlık dışından yapılan bu atamalara ilişkin siz personelden de sorumlu Bakan Yardımcısı olarak şahsi olarak ne düşünüyorsunuz? Sayın Bakanınızla birlikte bu atamalarda Bakanlık personelini koruyacak nitelikte bir inisiyatif kullanmanız mümkün olabiliyor mu?

Son olarak da, daha önce sizinle şifahen paylaştığım "Bu konuyu çözüyoruz." dediğiniz için daha önceki Komisyona getirmemişim ama daha sonrasında bize... Siz de görmüşsünüzdür basında, sosyal medyada, yurt dışındaki konsolosluklarda yurttaşlarımız konsoloslukların önünde uzun kuyruklar oluşturuyor. Bunun nedenini de doğal olarak anlayışla karşılıyorum, pasaportlar on yıl önce yenilendi, on yıl bitti aynı dönemde hepsinin yenilenmesi lazım yani pasaportların süresi doldu. Ama inanın çok büyük sıkıntılar var, içeri girebilen ayrı dertte, giremeyen ayrı dertte. Fotoğrafları sizler de görüyorsunuz, Meclis Genel Kurulunda ben bir konuşmam esnasında arkadaşlarıma da gösterdim.

Bu konuda merak ettiğim şu: Bu pasaportun süresinin bugün dolacağı belli. Ne zamandan belli? On yıl öncesinden belli. Acaba bunun planlaması işte geçen yıl, önceki yıl yapılamaz mıydı? Tabii ki bu yeni aldığımız kararla cumartesi günleri konsoloslukların çalışıyor olması memnuniyet vericidir. Ben inanıyorum ki oralarda çalışan Dışişleri personelimiz özveriyle çalışıyor, zaten tam tersini düşünmem. Nasıl yoğun çalıştıklarını tahmin ediyorum ama sanırım bir takviye yapılması gerekiyordu. Bunun önceden planlanması gerekiyordu. Bu konuda, vatandaşların sıkıntılarının giderilmesi konusunda hangi önlemleri alıyorsunuz?

Teşekkür ediyorum.

MUSTAFA CANBEY (Balıkesir) – Sayın Başkanım...

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Efendim...

MUSTAFA CANBEY (Balıkesir) – Usulle ilgili bir şey söylemek istiyorum müsaadeniz olursa.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Usulle alakalı bir şey mi?

MUSTAFA CANBEY (Balıkesir) – Evet.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Peki...

Buyurun Mustafa Bey.

2.- Balıkesir Milletvekili Mustafa Canbey'in, Komisyon gündemi dışındaki konuların Bakanla irtibata geçilerek konuşulmasının daha doğru olacağını düşündüğüne ilişkin açıklaması

MUSTAFA CANBEY (Balıkesir) – Şimdi, Sayın Başkanım, tabii, biz gündemle topluyoruz, gündem dışı konular çok detaylı; Utku Bey'in getirdiği konular. Bütün bunların hepsinin burada konuşulması, değerlendirilmesi bence hepimizin zamanını alacak. Bence bu tip konuları gündem dışı olarak kendilerinin Sayın Bakanımızla irtibata geçerek konuşması daha doğru olur diye düşünüyorum çünkü bu kadar detaya...

UTKU ÇAKIRÖZER (Eskişehir) – Mecliste de konuşmayım da nerede konuşayım.

MUSTAFA CANBEY (Balıkesir) – Hayır ama gündemle topluyoruz. Ben bu kadar art arda gelmiş konuların Dışişleri Komisyonu gündemine gelmesi çok doğru değil diye düşünüyorum.

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI (Devam)

3.- Komisyon Başkanı Akif Çağatay Kılıç'ın, Eskişehir Milletvekili Utku Çakırözer'in ve Balıkesir Milletvekili Mustafa Canbey'in, yaptıkları açıklamalarındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Hişyar Bey ve Sayın Erozan müsaadenizle ben bir şey dile getireceğim.

Geçen hafta, Sayın Dışişleri Bakanımızla bir vesileyle görüşme imkânım oldu, kendisini Komisyonumuza davet ettim. Çünkü şöyle bir durum... Yani uzun bir zaman oldu ama malumunuz hep dile getirdiğimiz şey, bu Covid işi hepimizin çalışmasını etkiledi. Normal şartlar altında, 2020'nin yazından itibaren görev almış olduğumuz Komisyon Başkanlığı görevi gereği tabii ki 2 ziyaret yapmazdık normalde uluslararası şeyde ama Covid sınırlamaları olduğu için... Ki uluslararası ziyaret yapmak isteyen arkadaşlarımız da buna şahittir. Yani rutin devam eden toplantılar dahi ya hibrit ortama alındı ya da uzaktan çevrim içi olarak gerçekleştirilmeye başlandı. Dolayısıyla, böyle bir kısıtlamamız oldu. İmkân el verdiği sürece tabii ki ve bu olduğunda ziyaret yapacağız. Dolayısıyla, Mevlüt Bey'le, Dışişleri Bakanımızla da bir görüşmem oldu, kendisini Komisyonumuza davet ettim. Biliyorsunuz bizim yakın zamanda birtakım parti çalışmalarımız da olduğundan dolayı... Şimdi gündem rahatlamış durumda bu anlamda. Sayın Bakanımız da bu noktada memnuniyetle Komisyonumuzu ziyaret edeceğini dile getirdi. Önümüzdeki dönem içerisinde bu planlamayı yapacağız. En kısa süre içerisinde kendisi de bizimle bir arada olmak istediklerini dile getirdi, bu bir. İki, Avrupa Birliğiyle alakalı olarak da Avrupa Birliği Uyum Komisyonu Başkanımız Kasım Bey'le de bir görüşmemiz oldu. Bu noktada, ortak bir toplantı gerçekleştirme konusunda, ileriye dönük olarak da bir fikir birliği içerisindeyiz; onu da önümüzdeki dönem içerisinde değerlendirme ve hayata geçirme konusunda kararlılığımız ve düşüncemiz oldu.

Ussule alakalı dile getirdiğiniz noktada şunu söylemek isterim: Soru sorma yetkisi... Tabii ki Sayın Çakırözer soruyu sorabilir ama dediğiniz gibi uzun bir şeye girecek. Özellikle siyasi anlamdaki birtakım sorulara Sayın Bakan Yardımcımız değil, bu anlamda görevli olan Bakanımız zaten cevap verir ve aynı zamanda siyasi konuya girdiğinizde siyasetçiler şey yapar.

Bu arada, Yavuz Bey, ben diğer Bakanlıklarla alakalı olarak memurların çıkışını rica ederken... Eğer yanınızda bir memur veya bilgi almak istediğiniz birisi olursa tabii ki her zaman burada olabilir.

Benim de görüşüm şudur: Tabii ki ben toplantı öncesi Utku Bey söz istediği için bu noktada onun söz talebini değerlendirmek... Hişyar Bey de Sayın Erozan da o noktada, Berat Bey de şimdi söz istedi. Söz vermek anlamında, tabii ki vereceğim ama dediğim gibi bu noktadaki gündeme dair bir noktada kalır isek... Soracağımız başka sorular tabii ki olabilir ama buradaki arkadaşları da bu anlamda yetki alanlarının dışındaki sorularla muhatap kılmak doğru olmaz diye düşünüyorum ve bunu söyledikten sonra sıralamada giderken...

Hişyar Bey, buyurun.

IV.- AÇIKLAMALAR (Devam)

3.- Diyarbakır Milletvekili Hişyar Özsoy'un, Dışişleri Bakanının Komisyona geleceği bilgisi verildiği için teşekkür ettiğine ve Cezayir'deki Kayı İnşaat işçi temsilcilerinin Bakan Yardımcısından randevu talep ettiklerine ilişkin açıklaması

HİŞYAR ÖZSOY (Diyarbakır) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Benim iki sorum olacaktı, birincisini zaten cevapladınız. Sayın Dışişleri Bakanının özellikle Avrupa Birliği konusundaki uzmanlarla birlikte Komisyonla bir toplantı yapma ihtiyacı olduğunu düşünüyorum. Hem Avrupa Birliği, Amerika hem de bir sürü yeni durum var, yeni tartışmalar söz konusu. Dolayısıyla, bunu bir öneri olarak sunacaktım; bilgi verdiğiniz için teşekkür ediyorum. Umarım en kısa zamanda Sayın Bakanı diğer ilgili arkadaşlarla birlikte burada misafir ederiz, sorularımızı sorarız, fikir paylaşıyoruz; birincisi bu.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – İnşallah.

HİŞYAR ÖZSOY (Diyarbakır) – İkincisi de -çok teknik, zamanınızı almayacağım, herkes yoruldu, iki saat oldu- Yavuz Bey'e sadece bir ricamız olacak. Serpil Hanım bir meseleyi aktarmış burada, Komisyonunda, tutanaklara da geçmiş. Bu Kayı İnşaat, Cezayir meselesiyle siz de ilgilenmişsiniz, çok sağ olun, takip de ediyorsunuz. Anlayabildiğim kadarıyla mesele daha çözülmemiş ve sizden spesifik olarak bir randevu talebi var işçi temsilcilerinin. Hani böyle Komisyonunda da sizi görmüşken... Sadece Serpil Hanım'a ilettim çünkü ısrarla, sabahtan bana yazıyor "Konuştunuz mu?" diye. O açıdan da desteğinizi talep ediyorum.

Teşekkür ederim, sağ olun.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Teşekkür ederim.

Sayın Erozan, geri çektiniz.

AHMET KAMİL EROZAN (Bursa) – Konuştuk.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Konuştunuz, peki.

O zaman Berat Bey, buyurun.

4.- İstanbul Milletvekili Ahmet Berat Çonkar'ın, Eskişehir Milletvekili Utku Çakırözer'in yaptığı açıklamasında geçen bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

AHMET BERAT ÇONKAR (İstanbul) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Tabii, şimdi, özellikle bazı muhalefet milletvekili arkadaşlarımızın dış politikayla ilgili bu tarz bilgi edinme istekleri makul. Tabii ki bakanlarımızla da Bakanımızla da bu konuların değerlendirilmesi faydalı olabilir fakat gündeme gelmişken ben de belki bazı yanlış anlamaları düzeltme açısından ifade etmek istiyorum Utku Bey'in bahsettiği hususta.

Özellikle Doğu Akdeniz’de, Türkiye’nin ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti’nin hak ve menfaatlerinin müdafaa edilmesi konusunda Türkiye Cumhuriyeti Hükümetinin ortaya koymuş olduğu tutum ortada. Bu, tabii ki Avrupa içerisindeki birtakım ülkeleri ve onların kışkırtmalarıyla da Avrupa Birliğini bazı haksız dayatmalara veya haksız tutum almaya yönlendirdi. Bunu hepimiz yaşadık ama bu, Türkiye’nin pozisyonundan geri adım attığı şeklinde yorumlanmamalı çünkü hepimiz biliyoruz, zaman zaman dış politikada sert gücünüzü ortaya koyarsınız, yeri geldiğinde de müzakere masasında bir denge oluşturunuz. Bunu hepimiz biliyoruz ve böyle de olur, böyle de olmalıdır. Zaman zaman muhalefetten diplomasinin yeterince kullanılmadığı yönünde eleştiriler gelirken diplomasî devreye girdiği zaman da işte “Türkiye’nin haklarından taviz mi veriliyor?” tarzında bir yaklaşımı da açıkçası çok gerçekçi bulmuyorum. Bu anlamda, tabii ki detaylar konusunda Bakanlığımızın bizi daha fazla bilgilendirmesinde yarar olduğunu ben de düşünüyorum fakat bizim Hükümet olarak AK PARTİ ve Cumhuriyet İttifakı olarak milletimizin, ülkemizin hakları hususundaki hassasiyetimiz son derece net bir şekilde ortadadır. Bu hususta tereddüde mahal olmadığını ifade etmek istiyorum.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Mustafa Bey, tekrardan bir söz talebiniz var mı?

MUSTAFA CANBEY (Balıkesir) – Yanlış olmuş galiba.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Tamam, peki o zaman.

UTKU ÇAKIRÖZER (Eskişehir) – Benim söz talebim var.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Sizin var, buyurun.

5.- Eskişehir Milletvekili Utku Çakırözer’in, İstanbul Milletvekili Ahmet Berat Çonkar ve Balıkesir Milletvekili Mustafa Canbey’in yaptıkları açıklamalarındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

UTKU ÇAKIRÖZER (Eskişehir) – Teşekkür ederim.

Berat Bey’in görüşlerini, hani benim söylediklerime yanıtını dinledim, sağ olsun, yanıt da verebilirim ama bu siyasi polemige girer. Ben sadece Mustafa Bey’in az önce söylediği hususta tabii ki saygı duyuyorum görüşüne ama şunu ifade etmek isterim. Kendi konuştuklarımdan örneğin yani Dışişleri Bakanlığının 40’ın üzerindeki büyükelçisinin merkezde tutulurken oraya siyasi atama yapılması nerede konuşulacaktır? Dışişleri Komisyonunda konuşulmayıp Meclisin mesela hangi Komisyonuna götürelim, nerede konuşalım; bir.

AHMET HAMDİ ÇAMLI (İstanbul) – Hayır, Bakan gelecekti.

UTKU ÇAKIRÖZER (Eskişehir) – Tabii, tabii.

Konsolosluklardaki uzun kuyrukları mesela ben nerede sorayım Bakan Yardımcısına ya da nerede göreyim Bakanı? Doğal olarak bu Komisyonun gündemine getireceğim. Yani o yüzden ya da Avrupa Birliği zirvesini konuşabileceğimiz başka bir ortam da yok, Meclis bunları konuşmayacak da biz konuşmayacağız da -hani siyasi polemik anlamında da söylemiyorum- mesela o yüzden hani “Bunu ayrı konuşun.” demeyi doğru bulmuyorum. Doğru, Komisyonun gündemi vardır, anlaşmalar vardır. Doğru, geçtik ama Komisyonun sadece oluşma ilkesinin ben anlaşma onaylamak olduğunu düşünmüyorum. Ki her biri önemlidir, her biri üzerindeki mesaimiz her birinin çok kıymetlidir ama bununla sınırlı değildir diye düşünüyorum, onu sizle paylaşmak istedinim. Hani onun dışında bir konuyu da getirmemeye çalışıyoruz zaten bu Komisyon ya da anlaşmalarla ilgili olmayan konuları.

Çok teşekkür ederim.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Şöyle bir araya girmeme müsaade ederseniz.

Şimdi, Mustafa Bey de bir cevap vermek istiyor...

AYDIN ADNAN SEZGİN (Aydın) – Bir usul hakkında konuşmak istiyorum.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Aydın Bey de usulle ilgili bir şey dile getirmek istiyor.

Mustafa Bey, sizden ricam çok kısa yaparsak, sonra Aydın Bey, bir sonra Kamil Hocama vereceğim, sonra ben de bir ekleme yapacağım.

Buyurun.

6.- *Balıkesir Milletvekili Mustafa Canbey'in, Eskişehir Milletvekili Utku Çakırözer'in yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması*

MUSTAFA CANBEY (Balıkesir) – Yanlış anlaşılacak istemem Sayın Başkanım. Bu ifadeyi kullanırken az önce usulle ilgili elbette Dışişleri Komisyonu birçok konuyu burada tartışabilir, biz buna itiraz etmiyoruz zaten ama bunun usulü de önemlidir. Siz de az önce ifade ettiniz, Bakanımızı çağırırız, yine Dışişleri Komisyonunun süreçleri işletilir ve bu anlamda bir planlama, programlama yapılır ve bu konu değerlendirilebilir. Bence yani burada konuşulmasın diye bir şeyi asla ben kullanmadım, onu düzeltmiş olayım.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Peki.

Aydın Bey'in bir söz talebi var. Aydın Bey, eğer müsaadeniz olursa bir cümle ben siz söz vermeden söyleyebilirim.

Zannedersen benim Sayın Bakanımızla yaptığımız yani Dışişleri Bakanımızla yaptığım görüşme ve Avrupa Birliği Komisyonu ile ortak bir noktadaki yapmayı planladığımız görüşmeyi sizlerle paylaşmamdan sonra herhâlde her ikinizin de düşüncelerinin haklı, doğru ama cevap da aldığı noktasında anlaşlık, herhâlde o şeyimiz tamamlandı.

Peki...

Aydın Bey, buyurun.

7.- *Aydın Milletvekili Aydın Adnan Sezgin'in, genel dış politika konularıyla ilgili olarak bakan yardımcısıyla periyodik toplantılar yapılmasının yararlı olacağına ilişkin açıklaması*

AYDIN ADNAN SEZGİN (Aydın) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Gerçekten Türkiye'nin dış politika gündemi çok zengin bir dış politika gündemi. Sayın Çakırözer'in söylediği gibi de birtakım sorular devamlı Dışişleri Komisyonu üyesi olarak zihnimizde. Bunların Genel Kurulda tartışılması ve bunlara cevap alınması çok kolay olmuyor. Bunlara cevap alınacak zemin, Meclis adına cevap alınacak esas zemin bu gerçekten önemini sürdüren Komisyon. Dolayısıyla, Sayın Bakanın sıkça buraya gelmesi şart değil, 3 bakan yardımcısı var galiba. Benim önereceğim husus Sayın Başkan, madem dış politika gündemimiz bu kadar zengin ve yoğun... Belki mevzuat dışına çıkmış olacağız ama çıkabiliriz de Sayın Canbey'in söyledikleri de doğru çünkü gündemle topluyoruz. Bizim genel dış politika konularıyla ilgili Dışişleri Komisyonu olarak periyodik toplantılar düzenlememiz. İlla Sayın Bakanın gelmesi şart değil, 3 bakan yardımcısı var, tabii onların da çok yoğun gündemleri ama herhâlde ayda bir, iki ayda bir bizleri aydınlatmaları yararlı olacaktır hem Dışişleri Bakanlığının çalışmaları bakımından hem bizim açımızdan.

Teşekkürler.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Teşekkür ediyorum.

Zaten biraz evvel benim de işaret etmeye çalıştığım nokta oydu. Yani dünyanın belki yüz senede bir yaşayacağı bir durumla karşı karşıya kaldığımız için hepimiz bir şekilde adapte olmaya çalışıyoruz. Benim de göreve başlarken ve bu anlamda bu sorumluluğu üstlendiğimdeki amacım ve isteğim... Ki yani sizin kadar Dışişlerinde uzun süre çalışmadım ama yani bir nevi Dışişleriyle ilgili de geçmişimiz var. Bu noktada benim de isteğim ve arzum dönemsel olarak bir araya gelmek, müzakere etmek,

görüşlerimizi ortaya koymak, gerekirse siyasi tartışma yapmak. Yani biz milletvekilleriyiz, hepimizin görüşümüzü, duruşumuzu ve fikriyatımızı sonuna kadar savunabilecek yetkiye, donanımına ve bilgiye sahip olduğumuzu düşünüyorum. Ama dediğim gibi şartlar bizi biraz daha kısıtlı çalışmaya itti. İşte, zaman zaman açmaya başladık. Yani hatırlayın, hazirandan neredeyse yılbaşına kadar kurallar gereği hiçbir toplantı yapamadık, ondan sonra işte, elimizden geldiği kadar hızlıca ilerlemeye çalışıyoruz.

Kamil Hocam, buyurun.

8.- Erzurum Milletvekili Kamil Aydın'ın, anlık değişen uluslararası ilişkiler konularını görüşmek için gündeme yeni madde eklenmesinin daha iyi olacağını düşündüğüne ilişkin açıklaması

KAMİL AYDIN (Erzurum) – Evet, ben aslında ağır bir akciğer tutulumu sonrası konuşmamam ve bedenen yorulmamam gereken bir süreçteyim ama kısa bir cümle ben de bir katkıda bulunmak istiyorum.

Öncelikle, bütün taziye ve geçmiş olsun dilekleri için hepinize ayrı ayrı şükranlarımı sunuyorum, teşekkür ediyorum, lütfen dikkatli olun da diyorum çünkü çok önem aldığımızı biliyorduk ama bazen böyle oluyor.

Şimdi, hem Mustafa Bey'in hem Utku Bey'in hakikaten söylediği iki şey de doğru, haklı, yerinde talepler. Ben de benden önce konuşan arkadaşların önerilerine katılarak farklı bir perspektif sunmaya çalışacağım. Hepimiz siyasi figürüz aynı zamanda, partilerimizde aldığımız yetkilerimiz, sorumluluklarımız var. Zaman zaman bu tür şeyleri hani gündemin dışında olan... Mesela, bir madde daha ilave ederek “dilek, temenni, öneriler” kısmı oluşturarak Sayın Başkanım ya da “güncel meselelerin kısa bir teatisi” şeklinde bir madde daha ilave edilir, bu tabii zaman sınırlaması getirilerek... Zatialinizin yetkisinde bu. Biz de bu vesileyle, gerçekten anlık değişen uluslararası ilişkilerle zihnimize takılan şeyleri ille de Bakan Bey'i beklemeden... Burası bu iş için daha uygun bir platform ama tabii, ifrat tefriti de dikkate alarak yapabilirsek çok iyi olur. Yani bir madde ilave edilecek “gündeme dair, gündem dışı, acil meselelerin teatisi, kısa bir değerlendirmesi” gibi olabilir.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Teşekkürler.

Evet, Ünal Bey, buyurun.

9.- İstanbul Milletvekili Ahmet Ünal Çeviköz'ün, Erzurum Milletvekili Kamil Aydın'ın yaptığı açıklamasındaki görüşüne katıldığına ve bu konuda usule uygun tedbirler alınabileceğine ilişkin açıklaması

AHMET ÜNAL ÇEVİKÖZ (İstanbul) – Sayın Başkanım, ben de Kamil Aydın Vekilimin görüşüne aynı şekilde katılıyorum. Aslında benim de dile getirmek istediğim buydu. Yanılmıyorsam zaten bizim geleneğimizde, bu Komisyonun geleneğinde “dilek ve arzular” ya da “gündem dışında dile getirilecek başka hususlar” diye bir madde hep olmuştur yani önümüzde olmaması sadece 4 anlaşmayla sınırlı olduğumuz anlamına gelmiyor. Sizin de gayet demokratik bir şekilde bu fırsatı tanımış olmanız da bu geleneğin içselleştirdiğini gösteriyor. Onun için, hani “Gündemle sınırlı olalım, bu konuları konuşmayalım.” şeklinde bir eleştiri pek haklı bir eleştiri değil. Sizin, bunun usulüne uygun bir şekilde, ileride bir daha sıkıntı yaratmayacak şekilde tedbirlerini alacağımızı düşünüyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Teşekkür ederim.

Burada, tabii, ben Mustafa Bey'in dile getirdiği konudaki düşüncesini anlıyorum, sizin de dile getirdiğinizi anlıyorum ama anladığım kadariyle zaten müzakerelerden, tartışmalardan konu anlaşılmıştır.

Yavuz Bey, sizin size yöneltilen sorularla alakalı olarak dile getirmek istediğiniz hususlar varsa buyurun.

10.- Dışişleri Bakan Yardımcısı Yavuz Selim Kıran'ın, Diyarbakır Milletvekili Hişyar Özsoy'un ve Eskişehir Milletvekili Utku Çakırözer'in yaptıkları açıklamalarında geçen konulara ilişkin açıklaması

DIŞİŞLERİ BAKAN YARDIMCISI YAVUZ SELİM KIRAN - Sayın Başkanım, teşekkür ederim.

Önce, kısaca, Hişyar Bey'in dile getirdiği hususta, ben işçi temsilcileriyle telefonda da görüşmüştüm, randevu talepleri varsa tabii ki memnuniyetle görüşürüm. Sorunun çözümünü hâlâ sağlayamadık ama firma temsilcileri üzerinde kurduğumuz baskıyı sürdürüyoruz. İşçi temsilcileriyle de en kısa sürede tabii ki memnuniyetle görüşürüm.

Utku Bey'in birkaç hususta gündeme getirdiği hususlara gelirsek Sayın Başkanım. AB zirvesiyle ilgili hassasiyetlerimizi, tepkilerimizi, mutabık kalmadığımız hususlara olan görüşlerimizi esasen 25 Martta, Bakanlık açıklamamızda kapsamlı bir şekilde değerlendirmiştik. Bizim burada üzerinde durduğumuz husus, daha birkaç ay evvel öncesinden yaptırım diline mahkûm olmuş bir Avrupa Birliği yerine karşımızda olumlu gündemi vurgulayan bir Avrupa Birliği manzarasının olması ama bununla birlikte elbette bu zirvede alınan kararlara koşulsuz şartsız hepsine imza attığımız anlamına gelmeyen bir yaklaşım içerisindeyiz. Bunu da Bakanlık açıklamamızda -elbette maruz kaldığımız, katılmadığımız pek çok husus da var- kayda geçirmiş durumdayız.

Utku Bey'in, Bakü ve Berlin Büyükelçileri özelinde dile getirdiği bir büyükelçi atama süreci oldu. Burada, tabii, büyükelçi atama süreci yasalarımızla sabit kılınmış bir husus ve 3 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamemizle de yazıldığı şekliyle bundan önce nasılsa Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi düzenlemesiyle birlikte de yasalarla düzenlenmiş, kanunlarla düzenlenmiş bir husus ve bu kanunla düzenlenmiş hususun dışında bir atama süreci dün olmadığı gibi bugün de söz konusu değil. Bu konudaki yetki Cumhurbaşkanımıza aittir ve Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle büyükelçilerimiz atanmaktadır ve Cumhurbaşkanımız da bu yetkisini elbette Sayın Bakanımızın teklifiyle yerine getirmektedir.

Burada süreç geçmişte olduğu gibi -yine altını çiziyorum- bugün de aynı şekilde işlemektedir. Nedir o süreç? Buradaki büyükelçilerimizin de çok iyi bileceği gibi her şeyden önce bir ülkede görevlendirilecek büyükelçinin teklifi yapıp belirlenmesi lazım. Ne için? AGREMAN talep edilmesi için. AGREMAN talep edeceğimiz kişiyi belirlemenin bir süreci var, bu fiilî bir süreç. Arkasından o ülkeden agreman talep ettikten sonra, o ülkenin agremanı verildikten sonra, resmî sürecin başlaması ve resmî olarak Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle büyükelçilerimizin atanması ve arkasından da Bakanlığımızca belirlenecek görev süresinin tespit edilerek bu merkezde büyükelçilerimizin göreve başlaması. Bu geçmişte nasılsa bugün de aynı şekilde işlemektedir. Burada en ufak bir tereddüde mahal yoktur.

Utku Bey, görev yerlerinden dönen büyükelçilerimizin merkezde pasif durumda kalmasına atf yaptı. Tabii, Bakanlığımızın merkez teşkilatında sınırlı görevler var, bu görevlere uygun görülen büyükelçilerimiz var ama uygun görülmeyen büyükelçilerimizin de boşta kalması, tecrübelerini Bakanlığımıza veya ülkemize aktaramaması elbette kabul edilebilecek bir durum değil. Bu konuda esasen son dönemde büyükelçilerimizin pek çok kurumumuzda, yine, Bakanlığımızın içindeki pek çok fiilî görevde bu tecrübelerinden istifade etmeyi Sayın Bakanımız çok önemsiyor ve bu konuda da tek bir büyükelçimizin dahi tecrübesinin heba olmaması konusunda azami özen gösteriyoruz, bunu özellikle vurgulamak isterim.

Dışarıdan atamalar elbette siyasi takdir konusu, sadece Türkiye’de değil, dünyada da örnekleri olan bir husus. Bugün Amerika Birleşik Devletleri’nde yüzde 40’lara varan dışarıdan büyükelçi ataması söz konusu. Ülkemizde, bugün, şu an Türkiye’nin yurt dışında dışarıdan atanan 24 büyükelçisi görev yapıyor ve her biri de başarılı bir şekilde görevini icra ediyor. Şu anda toplam büyükelçilerimiz içerisindeki oran yüzde 10 düzeyinde. Yani bütün büyükelçilerimiz dışarıdan atanıyor gibi bir algı doğru değil, bu rakamı da özellikle paylaşmak istedim.

Pasaport kuyrukları elbette bizim de başından itibaren kabul edemeyeceğimiz ve önlemini alma konusunda yoğun çalıştığımız bir durum. Bu konuda Bakanlığımız bünyesinde bir görev gücü kurarak randevu sürelerini anlık takip eden bir ekibimiz var, sürekli izliyoruz. İlk başta randevu sürelerinde çok ciddi gecikmeler yaşanmıştı. Bunu düzeltmeye devam ediyoruz, günlük olarak takip ediyoruz, anlık olarak takip ediyoruz. Elbette hesap ettiğimiz bir husustu. 2019 yılından itibaren bu konuda nasıl tedbir alabileceğimizi ilgili kurumlarımızla istişare hâlinde görüştük ama birtakım teknik zorluklar çıktığı için pasaportun yenilenmesi dışında bir alternatif ortaya çıkmadı ve hemen temsilciliklerimizde, tabii, çok ciddi bir sayı söz konusu yani misyonlarımızın kapasitesini fazlasıyla aşan bir durum söz konusu. Burada en önemli artımız, vatandaşlarımızın bizlere gösterdiği anlayış ve çalışma arkadaşlarımızın gösterdiği fedakârlık.

Bugün, geçtiğimiz yıllarda yani 2019 yılında 150-160 binlerde olan pasaport başvuru sayısının sadece bu yıl içinde 600 binleri aşmasını bekliyoruz, bu çok ciddi bir rakam. Hele ki salgın koşullarına rağmen ki pek çok misyonda Covid vakasına yakalan çalışma arkadaşlarımız da oldu buna rağmen arkadaşlarımız çalışmalarından taviz vermediler. Hiçbir şekilde çalışmaların aksamasına müsaade etmedik. Hayatını kaybeden çalışma arkadaşlarımız da oldu. Bu moral bozukluğuna rağmen her bir çalışma arkadaşımız misyonlarımızda fedakârca çalışmalarına devam ediyorlar, günlük 200-300 olan konsolosluk işlemlerini sayımız bir misyonda binlere çıkınca takdir edersiniz ki orada fiziken bunun altından kalkmak kolay olmuyor. Biz bu zorluğun üstesinden de gelmeye çalışıyoruz ve buna yönelik pek çok tedbiri de aldık. Aldığımız bu tedbirlerin de sonuç verdiğini memnuniyetle görüşüyoruz, randevu süreleri geriye gelmeye hızla başladı, merkezden personel eksikliği konusunda, personel takviyesi konusunda, merkezdeki çalışma arkadaşlarımızı yurt dışına hızla görevlendirdik. Yine, gezici konsolosluk hizmetlerimizi başlatıp vatandaşımızı misyonlara değil, çalışma arkadaşlarımızın vatandaşımızın ayağına gidip orada pasaport başvurularını almasına yönelik tedbirlerimizi aldık, önümüzdeki dönemde başlayacağız ve buna yönelik en ufak bir fiziken de kuyrukların oluşmaması için yine misyonlarımıza gerek konsolosluklarımızın önünde gerekse konsolosluklarımıza yakın başka noktalarda yine uygun mekânların kiralanması, temin edilmesi konusunda da gerekli talimatlar iletildi. Bu konuda vatandaşımızın, ülkemize yakışan şekilde vatandaşımızın hizmet alması konusunda son derece hassasız, özenliyiz. Önümüzdeki dönemde de bu süreci vatandaşlarımızla karşılıklı anlayış temelinde yürütmeye devam edeceğiz, bunu burada paylaşmak isterim.

Çok teşekkür ederim.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Teşekkür ediyorum.

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI (Devam)

4.- Komisyon Başkanı Akif Çağatay Kılıç'ın, toplantı esnasında dile getirilen bazı konulardaki düşüncelerine ilişkin açıklaması

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ - Şimdi, Komisyon Başkanı olarak son sözü kendime vermek için bir ayrıcalık yapmak istiyorum.

Şunu gördük ki zannedersen tüm arkadaşlarımız birçok konuyu değerlendirmek, istişare etmek konusunda hemfikirler. Bunda bir sıkıntımız yok.

Ben toplantı esnasında dile getirilen bazı konuları özellikle son bölüm bırakmışım. Bir iki konuda sizlerle düşüncemi paylaşıp toplantıyı nihayete erdirmek isterim.

Öncelikle, tabii, hiçbirimiz şu anda bulunduğumuz milletvekilliği sorumluluklarına önceki hayatımızda herhangi bir şey yapmayarak gelmedik, herkes birtakım görevlerde, birtakım sorumluluklar alarak görev yaptı. Fakat bu görev ve sorumluluklar içerisindeki üstlenilen mevkiler arasında zannedersen büyükelçilik tabii ki gerçekten devletimizin ayrıcalıklı bir payesi olarak bir kişiye verebileceği en üst payelerden birisidir. Yani valilik, büyükelçilik veyahut da buna benzer birtakım görevler, ki milletvekilliği milletimizin oylarıyla seçilen ve milletimizin bizlere vermiş olduğu bu noktada bir sorumluluk. Dolayısıyla, üzerimize daha önceki yıllardaki görev alanımızda üstlendiğimiz sorumlulukların da ve mahremiyetlerin de zaten bazı konularda tabiri caizse hani halk arasında konuşulan şeylerin, bazı şeylerin mezara gideceği ama devlet kayıtlarında olan şeylerin de devlet kayıtlarında kalacağı noktasındaki anlayışla hayatımıza devam ettiğimizi düşünüyorum. Bu hepimiz için geçerli olan bir unsur bazı noktalarda.

Hişyar Bey'in dile getirmiş olduğu kültürel anlamdaki farklılıklarımızın ülkemizdeki, dile getirilmeyişi veyahut da kendisinin buna şahit olmadığı yönündeki eleştiriye yani birçok uluslararası toplantıda veyahut da birliktelikte, kurumlarda ben bunlara şahit oldum, ülkemizin çok farklı bölgelerindeki kültürel farklılıkların dile getirildiği hatta bazı özel noktalardaki gösterilerin, tabiri caizse sanat gösterilerinde paylaşıldığını biz gördük. Bunları sizinle daha sonra paylaşırım isterseniz.

Bu anlamda, önümüzdeki toplantılarımızda çok daha hareketli olacağını düşündüğüm bir toplantı sürecine giriyoruz. Dediğim gibi, Sayın Dışişleri Bakanımız, inşallah, programının el vermesi ölçüsünde en kısa süre içerisinde bizleri ziyaret edecek. O toplantıyı da niyetim, onu da sizlerle paylaşmış olayım, Plan ve Bütçe salonunda gerçekleştirmek, daha da geniş bir mekân olabilmesi açısından. Yine, dediğim gibi AB Uyum Komisyonu ile düşündüğümüz birtakım bu noktadaki birlikte toplantıları daha büyük salonlarda, bir arada olmak amacıyla, düşüncemiz budur.

Bu noktada sizlerin de dile getireceği başka bir unsur yok ise ben Dışişleri Komisyonumuzun 27'nci Yasama Dönemi Dördüncü Yasama Yılı 5'inci Toplantısını kapatıyorum, katkılarınız için hepimize teşekkür ediyorum.

Yavuz Bey'e de bizlerle beraber geçirdiği vakit için teşekkür ediyoruz, sağ olun.

Kapanma Saati:13.15

